

ਪੈਗਾਮ

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉਤੇ
ਨਾਦਰਸ਼ਾਹੀ ਬੰਦ ਕਰੋ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿਬ੍ਹਾ ਕਰ ਰਹੇ
ਪੁਲਸੀ ਜਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰੋ !

ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ

- 0 ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਦੇ ਇਹ ਨਕਸਲੀ ਪੈਰੋਕਾਰ
- 0 ਮੇਰਠ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਹਿਸੀ ਕਤਲੇਆਮ
- 0 ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਸਹੀ ਸਿਆਸੀ ਖੈਤਰਾਂ ਦਾ ਹੈ।
- 0 ਫਰੰਟ ਤੇ ਰਿਬੋਰ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੂਰ ਸਾਂਝਾ ਡਿਕਰ, ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਮਕਸਦ
- 0 ਇਰਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਨਕਲੀ ਨਕਸਲੀਏ
- 0 ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਅੱਤ ਚੁਕ ਲਈ
- 0 ਨਾਗਾ ਆਗੂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ
- 0 ਸਿੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ
- 0 ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੰਭਾਵਤ ਪਰਛਾਵਾ
- 0 ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਬੀਜਨਾਸ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੈਂਤੜਾ ਕੀ ਹੋਵੇ ?
- 0 ਪੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਵਲੋਂ 'ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਫਤਾ'
- 0 ਨਕਲੀ ਨਕਸਲੀਏ ਜਾਬਰ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਕੱਛਤ 'ਚ
- 0 ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ?

ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਉਂ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੈਰਤ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ। ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਔਸਤਨ ਭਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖਬਰ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆ ਵੱਜਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਰੋਜ਼ 'ਮੁਕਾਬਲੇ' ਦੀ ਉਹੀ ਘਿਸੀਪਿਟੀ ਕਹਾਣੀ, ਉਹੀ ਚਗਲਿਆ ਹੋਇਆ ਝੂਠ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਧ ਥਾਣੀਂ ਲੰਘਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ 'ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ' ਦੇ ਖੂਨੀ ਅਡੰਬਰਾਂ ਪਿਛੇ ਫੁਪੀ ਹੋਈ ਅਸਲੀਅਤ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਗੱਲ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ 'ਆਦਮ ਬੇ, ਆਦਮ ਬੇ' ਕਰਦੀਆਂ ਪੁਲਸ ਤੇ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਧਾੜਾਂ ਰਾਤਾਂ ਦੇ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਿਆਂ 'ਚ ਰੜਕਵੇਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਜਾਂ ਫੁਪਣ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਆ ਦਬੋਚ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਉਤੇ ਪੁਲਸ ਠਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਬੁਚੜ-ਖਾਨਿਆਂ-ਦਾ-ਰੂਪ-ਧਾਰਨ-ਕੀਤੇ ਤਵਤੀਸ਼ੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅੰਦਰ ਜੋ ਬੀਤਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਆਨੋਂ ਬਾਹਰੀ ਹੈ। ਪੁਲਸੀ ਜਲਾਦਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵੇਲਣਿਆਂ 'ਚ ਅੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਪੀੜਿਆ ਤੇ ਕੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬੁੱਚੜਖਾਨਿਆਂ 'ਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਰਦਾ ਲਾਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਨਕਾਰਾ ਹੋਏ ਜਿਸਮ ਹੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦੇ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਰਿਬੀਰੋ ਨੇ, ਅੱਜ ਤੋਂ 15-16 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸਿਭਾਲਣ ਮੌਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਖੂਨੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਲੁਕ-ਲੁਕੇਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ 'ਜੁਆਬੀ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟਾਂ' ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ "ਗੋਲੀ ਦਾ ਜੁਆਬ ਗੋਲੀ 'ਚ ਦੇਣ' ਦੀ ਛਾਸੀ ਨੀਤੀ ਉਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜਿਸ ਨੰਗੇ ਰੂਪ 'ਚ ਵਕਾਲਤ ਉਸ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ "ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ" ਦਾ ਦੰਭ ਐਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਪੜਦ ਹੋਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਝੂਠੇ "ਪੁਲਸ

ਜੁਲਾਈ, 1987

ਕੀਮਤ 3 ਰੁਪਏ

ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ" ਸਬੰਧੀ ਉਠਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਜਰਦਾਰੀ ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਦੇ ਜੁਆਬ ਚ, ਉਹ, ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਇਕੋ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ, ਦਹਿਸ਼ਤ ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।" ਮਤਲਬ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਰਿਬੀਰੋ ਨੇ ਇਕ ਤਾਂ ਡਿਕਟੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਖੁਦ ਹੀ, ਪੁਲਸੀ ਜੱਲਾਦ ਤੋਂ ਵਧਕੇ ਇਕ 'ਜੱਜ' ਦਾ ਰੋਲ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਜਬਰ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਸਭਨਾਂ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਬੇਕ ਰੂਪ ਚ "ਦੋਸ਼ੀ" ਗਰਦਾਨ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਸਮਝਦਿਆਂ, ਇਹਨਾਂ "ਦੋਸ਼ੀਆਂ" ਲਈ "ਸਜ਼ਾ" ਵੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਜਦ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰਕੇ ਹੋਏ ਪੁਲਸੀ ਮਹਿਕਮੇ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਫਿਰੇ ਮੁਖੀ ਵਲੋਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਐਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜਦ ਇਸ ਹਕੂਮਤੀ ਬੁਰਫਾ-ਗਰਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਥਾਂ ਮੌਕਾ ਤੇ ਗੁੰਜਾ-ਇਸ਼ ਬਾਕੀ ਨਾ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਤੇ ਵਾਜਬ ਰਾਹ ਇਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਖੋ ਬਣੇ ਇਸ ਜ਼ਾਲਮ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਜਤਨ ਤੋਂ ਉਖੇੜ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦ 'ਸਿੱਧੀ ਉਂਗਲ' ਨਾਲ ਭਾਂਡੇ ਚੋਂ ਘਿਓ ਕੱਢ ਸਕਣਾ ਨਾ ਮੁਮਕਿਨ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਦ "ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਬੇਅਸਰ" ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਨਸਾਫ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਦਿਤ੍ਰਤਾ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੁਲਮ ਤੇ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਇਸ ਨੰਗੇ ਨਾਚ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ "ਜਮਹੂਰੀਅਤ" ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਬਣਾ-ਸੰਵਾਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ, ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹਾਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀਨਾਂ ਦੀ ਨੱਕ ਤੇ ਟੰਗੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ "ਗੱਲਬਾਤ" ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣ ਤੇ ਮਾਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਝੁਨੀ ਉਮੀਦ ਤੇ ਭਰਮ ਪਾਲਣਾ, ਇਕ ਬੱਜਰ ਭੁੱਲ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ ਕੇ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਤੇ ਅੱਪੜਨ ਲਈ ਚਾਰਾ-ਜੋਈਆਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਭੇਖੀਆਂ ਤੇ ਪਖੰਡੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵਾਚਣ ਤੇ ਬੁੱਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੁਣ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ-ਸ਼ੁੱਧਾ ਨਹੀਂ

ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ, ਰੜਕਵੇਂ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਇਸ ਜ਼ਾਂਗਲੀ ਦਿਖਾਵੇ ਰਾਹੀਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਧੇਰ ਤੇ ਭੈਅ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀ ਇਕ ਭਰਵੀਂ ਯੁੱਧ-ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਗੁੱਝੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪੰਜਾਬ-ਮਾਰੂ ਖੇਡ ਵਿਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ, ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ., ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ., ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਆਦਿ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਨੰਗੀ ਹਮਾਇਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ (ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤ ਆਗੂਆਂ) ਦੀ, 'ਚੁੱਪ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਚ ਪਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀ ਗੁੱਝੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ "ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀਆਂ ਪਹਿਰੇਦਾਰ" ਕਹਾਉਣ ਦਾ ਪਖੰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ "ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ" ਵਰਗੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸੱਜੇ ਨਿਪੁੰਜਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਲਾਣੇ ਦੀ ਸਿੱਖ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਲਾਰ ਸੋਚਣੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ-ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਵੀ ਉਘੜਕੇ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖੈਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਤੇ ਵਰ ਰਹੀ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੀ ਇਹ ਛਟੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿਰ ਬਣਕੇ ਝੁੱਲੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਅ-ਵਰੋਲਿਆਂ, ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਮਾਰੂ ਹਵਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਹੋਂਦ ਲੋ ਤੇ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਨਾਲ ਹਿੱਜਾਂ ਡਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਾਮੱਤੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਜੇਕਰ 'ਦਿੱਲੀ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਨਾਹਕਾਰੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਗਮਾਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸੂਰਬੀਰ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੇ ਜੁਝਾਰ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੁਝਾਰ ਲੋਕਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫਿਰਕੂ ਤੁਅੱਸਬ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਡੰਗੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ, ਹਕੂਮਤੀ ਧੌਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੈਰਤ ਕੋਲੋਂ ਈਨ ਮੰਨਵਾਉਣ ਦੇ ਇਹ ਨਾਪਾਕ ਮਰਸੂਬੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਆਪਣੇ ਇਹਨਾਂ ਮੰਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਵੱਲ ਜਿੰਨਾ ਵੱਧ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਵਾਛੜ ਸੋਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੈਰਤ ਦੇ ਸੀਨੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨਾਂ ਹੀ ਵਧ ਬਰੂਦ ਭਰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ 'ਬਰੂਦ' ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰੋਹ ਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੂਹੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਭਬਕਣਗੀਆਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੂਨੀ ਜਥਾੜਿਆਂ ਵਿਚ ਨਪੀੜ ਰਹੇ ਇਸ ਲੋਟੂ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਹਰ ਲੋਕ-ਦੁਸ਼ਮਣ ਅੰਗ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੂਹ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਵਰਸੋਈ ਇਸ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਲੱਟ, ਜਬਰ ਤੇ ਪਾਪ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। □

ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ "ਸਰਬ ਧਰਮੀ ਰਾਜ" ਕਹਿਕੇ ਵਡਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਦੇ ਇਹ 'ਨਕਸਲੀ' ਪੈਰੋਕਾਰ !

1947 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਆ ਰਹੇ 'ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ' ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਜਾਹਰਾ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਰੂਪ 'ਚ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਗੱਲ, ਇਸ ਤੱਥ ਰਾਹੀਂ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਸੇਧ ਤੇ ਪੈਂਤੜੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ 'ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ' ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਅਹਿਮ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਇਹ 'ਦੰਗੇ' ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਹੀ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਵਧਦੀ-ਵਧਾਉਂਦੀ ਫਿਰਕੂ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਦਾ ਟਕਰਾਉ-ਰੂਪ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਹ ਰਾਜਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਵਿਉਂਤਬੱਧ ਰੂਪ 'ਚ ਰਚਿਆ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦਾ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ?

ਇਹਨਾਂ 'ਦੰਗਿਆਂ' ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨੀ ਤੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਸਬੂਤ ਬੁੱਧੀ ਤੇ ਸਾਫ਼-ਨੀਅਤ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ 'ਦੰਗਿਆਂ' ਪਿੱਛੇ ਫੁੱਪੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਰਤੀ ਭਰ ਵੀ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਹੀ ਖੈਰ-ਖੁਆਹ ਲਗ-ਪਗ ਸਭ ਖਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹੁਣ ਨੱਸ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗਲ ਨਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿੱਡੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਲਗਾਉ, ਜਲਪਾਏਗੁਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੇਰਠ, ਕਾਨਪੁਰ, ਅਤੇ ਬੋਕਾਰੋ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ—ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਮੌਤਾਂ ਤੇ ਸਾੜਫ਼ੂਕ ਪਖੋਂ, ਇਹਨਾਂ 'ਦੰਗਿਆਂ' ਦਾ ਕਹਿਰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ (ਮੁਸਲਮਾਨ, ਸਿੱਖਾਂ) ਨੂੰ ਹੀ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ (ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ) ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਰਾਜਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੇ, ਨਿਸ਼ੇਗ ਰੂਪ 'ਚ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਪਖ ਪੂਰਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ, ਰਾਜ-ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਨੰਗੀ ਹਮਾਇਤ ਤੇ ਹਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਘਟ-ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਉਂਤ-ਬਧ ਕਤਲੇਆਮਾਂ ਨੂੰ, ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਟਕਰ ਜਾਂ 'ਦੰਗਿਆਂ' ਦਾ ਨਾਉਂ ਦੇਣਾ, ਘਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਨਾਉਣਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ।

ਪਰ ਇਸ ਛਤਣੀ ਚੜ੍ਹਕੇ ਕੂਕ ਰਹੀ ਪਰਤੱਖ ਹਕੀਕਤ

ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਨਕਸਲੀ' ਅਖਵਾਉਣ ਦੀ ਬੇਹਜਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਗੁੱਪ ਮੰਜੂਦ ਹੈ, ਸਿਹੜਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਫਿਰਕਾ-ਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਸ਼ੇਗ ਰੂਪ 'ਚ ਦਕਾਲਤ ਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰੀ ਦਾ ਬਦਕਾਰੀ ਭਰਿਆ ਧੰਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। "ਨਾਗਾਰੋਡੀ ਗਰੁਪ" ਦੇ ਨਾਉਂ ਨਾਲ ਫਿਟ-ਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਇਸ ਗਰੁਪ ਦੇ ਲੀਡਰ, ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ 'ਗਿੱਡਲ' ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ, ਮੰਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਂ ਤਰਫਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਭਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਟੂ ਮੁਛਾਂਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਭਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ "ਸਰਬ ਧਰਮੀ ਰਾਜ" ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਫਿਰਕੂ ਖਾਸੇ ਦੀ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਾਲੀ 'ਨਕਸਲੀਆਂ' ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੰਜੂਦਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਗ ਨਾਲ ਧੱਕਾ, ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਂ ਤਰਫਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, 'ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ' ਅੰਦਰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੱਥਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਵਿਛ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ? ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਸਿਆਸੀ ਹੁਕਮਰਾਨ, ਵੱਡੇ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਥਿਆਰ-ਬੰਦ ਤਾਕਤਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਦੰਗੇਦੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਨੰਗੀ ਹਮਾਇਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ? ਕੀ ਉਹ 'ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ' ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਇਕ ਘਟਨਾ ਵੀ ਗਿਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਅੰਗ ਨੇ, ਗੁਪਤ ਜਾਂ ਜਾਹਰਾ ਰੂਪ 'ਚ ਕਿਸੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਦਾ ਪੱਖ ਵੀ ਪੂਰਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਫਿਰ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰਦਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਪਾਤਰ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹਿ ਸਕੀ ਹੋਵੇ ? ਸਾਇਦ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਕਸਬੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਇਕ-ਅੱਧ ਮਿਸਾਲ ਲੱਭ-ਲੁਭਾਕੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਅੰਦਰਲੇ ਇਸ ਕਾਣ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਢੀਠਤਾਈ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡਿਗਕੇ ਇਹ ਘਸੀਪਿਟੀ ਦਲੀਲ ਲੈ ਆਉਣ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਤੇ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਪਰਖਦੇ। ਪਰ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਦਲੀਲਾਂ, ਸਾਡੇ ਸੁਆਲ ਦਾ

ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਗਲ, ਜਦ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਸੇ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਂ ਪਟਿਆਲੇ ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਵਰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਗਟਾਏ ਪੱਖਪਾਤੀ ਰਵਈਏ ਤੇ ਅਮਲ ਤੋਂ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਬੇਤੁਕੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ, ਜਿਆਦਾ ਕਰਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਤੰਤਹੀਣ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਖਾਸਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਸਰਬ-ਧਰਮੀ" ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਅਸਲੀ ਖਾਸਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿਆਸੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜੁਡਲੀ, ਵੱਡੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਫੌਜੀ ਤੇ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਹਥ-ਆਰਬੰਦ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਝੁਕਾਅ ਤੋਂ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ, ਜਦ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੁਲਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਝੱਟ ਅਸਰਦਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦਾ ਡੰਡਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮਝ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਕਿਸੇ 'ਢਿੱਲੇ' ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਰਿਬੇਰੋ' ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। (ਇਥੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ 'ਰਿਬੇਰੋ' ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦੇ, ਜਨਮ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ, ਈਸਾਈ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਣਾਏ ਵਤੀਰੇ ਦਾ ਹੈ)। ਇਹ ਸਭ, ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਰਜ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਇਕ ਵੀ ਮਿਸਾਲ ਗਿਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦ 'ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ' ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ, ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ (ਜਾਂ ਕਰਵਾਇਆ) ਹੋਵੇ? ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਦੀ ਵੀ ਨਾ ਲਾਈ ਹੋਵੇ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ' 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੰਗੇ-ਚਿੱਟੇ ਕਤਲੇਆਮਾਂ ਵਾਗ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ

ਮੁਜਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਵਜਾਰਤੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਤੇ ਮਾਰਨ-ਕੁਚਲਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਥੇ ਬਹਿਸ ਅਧੀਨ ਨੁਕਤਾ, ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਲੋਟੂ ਜਮਾਤੀ ਕਿਰਦਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਸ ਮਾਨਸਿਕ ਨੁਹਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜੀ-ਸਭਿਅਚਾਰਕ ਸੁਭਾਅ (Character) ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ, ਜਿਥੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਰਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅੱਖੜ ਖੋਰ, ਜਾਖਰ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇਬਾਜ਼ ਰਵਈਆ ਪਨਪਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਫਿਰਕਾਪੂਨਤ ਤੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤ ਖਸੇ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ 'ਚ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਕਰਨੀ, ਕੋਈ ਨਿਕੀ-ਮੋਟੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਉਕਾਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਦੀ ਫਾਸ਼ੀ ਮਾਰ ਹੋਣ ਆਏ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਰਕਿਆਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖਵਾਦ ਦੀ ਮਨਹੂਸ ਸਮਾਜੀ ਲਤਾੜ ਝੱਲ ਰਹੇ ਦਲਿਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਘੋਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਨਾ ਮੁਆਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਦੇ ਅਖੌਤੀ 'ਨਕਸਲੀ' ਪੈਰੋਕਾਰ, ਭਾਰਤ ਭਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਰਗਾਂ (ਸਿੱਖਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਈਸਾਈਆਂ) ਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲਤਾੜੇ ਦਲਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੱਚ ਦੀ ਕਚਹਿਰੀ ਅੰਦਰ, ਮੁਜਰਮਾਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖਲੋਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਸਾਫ਼ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਇਕਬਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਉਤੇ ਲਿਪਾਪੋਚੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੱਕਾਰਾਨਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਂਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਣੀ ਨਾਲ ਝੁੰਘਾ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਝੁੰਘਾ ਸਬੰਧ ਜੁੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। □

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦੀ ਖਿਮਾ

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਹਿਰੋਗਾਗੇ, ਸਰਹੰਦ, ਬਰੋਟਾ ਆਦਿ 'ਤੇ ਮਨਾਏ ਗਏ ਮਈ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨਹੀਂ ਛਾਪ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਸ ਦੀ ਖਿਮਾ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਰਾਜੀਵ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮੋਰਠ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਤਲੇਆਮ

ਨਾਜ਼ੀ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਬੁੱਚੜ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਲਠਾਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਅੱਜ 50 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜੇ ਕਰ ਦੇਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਜ਼ੀ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਚੰਗੇ ਜਿਗਰੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਜ਼ੀ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਯਾਦ, ਜੋ ਨਵੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਕਾਨਪੁਰ ਬੰਕਾਰੋ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਮੋਰਠ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਹੋਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਦੀ ਹੋਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਆਪਣੇ ਡਿਕੋਡੋਲੇ ਖਾ ਰਹੇ ਤਖਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਫਾਸੀਵਾਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਧਾਰ ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਫਾਸੀ ਜਥੇ-ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦੇ ਲਈ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫਿਰਕੂ ਬੁੱਚੜ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਖੁਲੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉਂਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮੋਰਠ ਵਿਖੇ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ। 31 ਮਈ ਦੇ ਸੰਡੇ ਆਬਜਰਵਰ 'ਚ' ਮਲਿਆਨਾ ਦੇ ਅਤੇ 7 ਜੂਨ ਦੀ 'ਚੋਥੀ ਦੁਨੀਆਂ' 'ਚ' ਹਾਸ਼ਿਮਪੁਰ 'ਚ ਹੋਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਯੂ. ਪੀ. ਦੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ (ਪੀ. ਏ. ਸੀ.) ਵਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਾਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਲ-ਕੀਆਂ ਹੋਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

○ ਸਾਸਤਰੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਭੀੜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੀ.ਏ. ਸੀ. ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕੋਲ ਖੜੇ ਹੋਸ਼ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਹਿ ਪਾ ਕੇ ਭੀੜ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ। ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚਲੇ ਗਏ।

○ ਸਾਸਤਰੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਦੀ ਇਕ ਟੁਕੜੀ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ-ਦੁਕਾਨਾਂ ਲੁੱਟ ਰਹੀ ਭੀੜ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਪਾਹੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪੁਛਦੇ ਹਨ "ਸਾਲਿਓ ਮਾਲ ਹੀ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹੋ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਾਰਿਆ ਵੀ ਹੈ?"

○ ਮੋਰਠ ਨਗਰ ਦੇ ਵਰਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸਰਜੀਕਲ ਵਾਰਡ ਦੇ 28 ਨੰਬਰ ਕਮਰੇ 'ਚ ਦਾਖਲ ਬਾਬੂਦੀਨ ਅਤੇ ਮੁਜੀਬਰ ਰਹਿਮਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਗੁਆਹ ਹਨ ਕਿ ਮੋਰਠ ਵਿਚ ਹਾਸ਼ਿਮਪੁਰ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੋਰਠ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਗਿਆ।

○ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਇਮਲਿਆਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਸੀਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਜੀਪ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਜੀਪ 'ਚੋਂ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ।

(ਦਿਨਮਾਨ 25 ਜੂਨ)

18 ਮਈ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਤੇ ਜਦੋਂ 21 ਮਈ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਕਾਬੂ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਹਰ ਗਲੀ ਮੁਹੱਲੇ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਦੇਗੇ ਨਹੀਂ ਰੁੱਕ ਸਕਦੇ। 20 ਮਈ ਨੂੰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਲਈ ਪੀ ਏ ਸੀ ਦਾ ਇਕ ਕਮਾਂਡਰ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਬਣੇ ਇਕ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਸਲਿਮ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਹਾਸ਼ਿਮਪੁਰਾ, ਸਾਹਪੀਰ ਗੇਟ ਇਮਲਿਆਨ ਜਾਕਿਰ ਨਗਰ ਅਤੇ ਜੈਦੀ ਫਾਰਮ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਸ਼ਿਮ ਪੁਰਾ ਦੇ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਜੁਲਫਕਾਰ ਨਸੀਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੇਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀਵਿਚ ਸੁਣਾਈ।

ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ।

5 ਜੂਨ 1972 ਨੂੰ ਪੀ ਏ ਸੀ ਨੇ (ਅਲੀਗੜ) ਯੂਨੀ-ਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੰਮਕੇ ਹੁੱਲੜ ਮਚਾਇਆ ਲਗਪਗ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਉਥੇ ਪੀ ਏ ਸੀ ਦਾ ਵਹਿਸ਼ੀ

ਨਾਚ ਹੋਇਆ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀ ਏ ਸੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਗੁੰਡੇ ਲੁੱਟਦੇ ਅਤੇ ਅੱਗਾਂ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪੀ ਏ ਸੀ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਕੀਤਾ। ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਟਾਂ ਅਤੇ (ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆਂ) ਬੈਲਟਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹੀ ਹਾਲ ਫਿਰੋਜ਼ਾਬਾਦ ਦੇ ਇਮਾਮਬਾੜਾ ਆਗਰਾ ਬਾਈ ਪਾਸ ਰੋਡ, ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੀ ਏ ਸੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਦੰਗਈਆਂ ਨੇ ਮੁਫਤੀ ਅਬਦੁਲ ਸਲਾਮ ਨੂੰ ਮਸੀਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਿਉਂਦਾ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹੰਗਾਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸੈਕਝਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੀਆਰਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੋ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੀ ਏ ਸੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਸਨ, ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੁਪਏ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 16 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਵਿਚ, 21 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ 15 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਨੌਨਾੜੀ 12 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਜਨੀ (ਦੋਵੇਂ ਆਜ਼ਮਗੜ ਜਿਲੇ ਵਿਚ) 29 ਦਿਸ-ਬੰਦਰ ਨੂੰ ਗਨੀਮਉ, 23 ਜਨਵਰੀ 1973 ਨੂੰ ਦੁਰਗਜੋਤ ਅਤੇ 14 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਗੋਂਡਾ ਪੀ ਏ ਸੀ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਬਰਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਦੰਗੇ ਫਿਰਕੂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੰਗੇ ਪੀ ਏ ਸੀ ਬਨਾਮ ਮੁਸਲਿਮ ਸਨ।

1975 ਨੂੰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਰਨਕੇੜੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੀ ਏ ਸੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿਤਾ ਜੋ ਜਬਰਨ ਨਸਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ 20 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਠੀਕ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਦ ਜਬਰੀ ਨਸਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਪੀ ਏ ਸੀ ਨੇ ਮਜਫਰਨਗਰ ਦੇ ਨਲਪਾੜਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਵੀ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

1978 ਨੂੰ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਫਿਰ ਦੰਗੇ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀ. ਏ. ਸੀ. ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਮਨਜ਼ੂਰ ਅਹਿਮਦ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਦੰਗਈਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਮਰਕੋਟ

(ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ) ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜੇਗਾ। ਪੀ. ਏ. ਸੀ. ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਕੁੱਟ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਉਹ 'ਮੀਆਂਵਾਦ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।'

13 ਅਗਸਤ 1980 ਨੂੰ ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਵੀ ਪੀ. ਏ. ਸੀ. ਨੇ ਕਹਿਰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਘਟਨਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰਦਾਤ ਵਿਚ 130 ਲੋਕ ਮਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ।

1982 ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੀ. ਏ. ਸੀ. ਦੀ ਇਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪੀ. ਏ. ਸੀ. ਨੇ 40 ਮਾਸੂਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਪੀ. ਏ. ਸੀ. ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀਪਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਇਕ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ਬੀਰ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਇਕਲੋਤੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਭਤੀਜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵੜ ਕੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਹਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਟਰੱਕ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਦਵਾ ਕੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੂਨ ਸਾਫ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਿਆ।

(ਰਵੀਵਾਰ, 21 ਜੂਨ, 1987)

1982 ਚ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਸਮੇਂ ਤੱਥ ਖੋਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, "ਇਕ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਿਸ ਅੰਨਾ ਹੁੰਦ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਜਬਰੀ ਮੁਸਲਿਮ ਘਰਾਂ 'ਚ ਘੁੱਸ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਘਰਾਂ 'ਚੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਟਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਧੁਹ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੈਣਾਂ ਭਾਈਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋਈ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਜਾਲੀਕੋਠੀ ਆਬਾਦੀ 27 ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀ ਏ ਸੀ ਵਲੋਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਕਬਰਸਤਾਨ ਬਣ ਚੁਕੀ ਸੀ।" (ਦਿਨਮਾਨ 25 ਜੂਨ '87)।

ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨੀ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਟਿਪਣੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਾਇਰਡ ਪੁਲਿਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਉਘੇ ਸਰਗਣੇ ਏ.ਸੀ. ਦੀਕਸ਼ਤ ਅਨੁਸਾਰ, "ਪੀ.ਏ.ਸੀ. ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾਲ

ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀ ਏ ਸੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।”

ਉਘ ਮੁਸਲਿਮ ਨੇਤਾ ਸ਼ਹਾਬੁਦੀਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ, “ਪੀ ਏ ਸੀ ਤਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਨਾਜ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਤੋਂ ਘਟ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ।” ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਆਗੂ ਪੀ ਏ ਸੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੰਗਠਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਮੰਤ ਫਿਰਕੂਆਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰਾਸ਼ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪੀ ਏ ਸੀ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਹੀ ਦਾਖਿਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਹਾਸ਼ਿਮਪੁਰਾ ਦਾ ਘਲੂਘਾਰਾ

“22 ਮਈ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸਾਡੇ ਮੁਹੱਲੇ ਹਾਸ਼ਿਮਪੁਰਾ ਵਿਚ ਪੀ.ਏ.ਸੀ. (ਯੂ.ਪੀ. ਪੁਲਸ) ਨੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ! ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਫਿਰ ਡਰ ਕੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਲੁਕ ਗਏ। ਗੋਲੀ ਬੰਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਫੌਜ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਰੀਬ 500 ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਾਹਰ ਕੱਢਕੇ ਸੜਕ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬੁਢਿਆਂ ਨੂੰ ਛਾਣ ਤਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਬਚੇ 200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਗਿਆ। ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਟਰੱਕ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਉਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਸਾਂ।

ਟਰੱਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਚਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਟਰੱਕ ਕਿਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਆਇਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਟਰੱਕ ਗੰਗ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਇਹ ਮੁਰਾਦ ਨਗਰ ਵਾਲੀ ਨਹਿਰ ਹੈ।

ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਸਨ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਪਰ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਲੋਕ ਤੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਜਿਠੇ, ਲੋਕ ਸਨ ਮੈਂ ਦੇ ਚਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣਦਾ ਹਾਂ।

ਟਰੱਕ 'ਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਯਾਸੀਨ (ਉਮਰ 50 ਸਾਲ) ਨੂੰ ਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਅਸਰਫ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬਲੜੇ ਹਿਸੇ ਨੂੰ ਛਿਲਦੇ ਹੋਏ ਗੋਲੀ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਗੋਲੀ ਲਗਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਡਿਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬਚਣ ਲਈ ਮੈਂ ਸਾਹ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਡਿਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ? ਪਰ ਗੋਲੀ ਚਲਣ ਅਤੇ ਚੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਨਹਿਰ 'ਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਥੱਲੇ ਵਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਡੇ ਤੇ ਉਗੀ ਘਾਹ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕਰੀਬ

ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਮੈਂ ਉਵੇਂ ਹੀ ਲਟਕਿਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਟਰੱਕ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਕਲਾਂ।

ਜਦੋਂ ਟਰੱਕ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੰਗ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਹੱਥ 'ਚੋਂ ਖੂਨ ਬਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਤੜਫਦੇ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਾਂ। ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦਾ ਲੜਕਾ ਆਰਿਫ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਸਤੇ ਕਈ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਉਹ ਬਚ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਕੰਦੇ ਦੇ ਕੋਲ ਕਮਰੂਦੀਨ ਕਰਾਹ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਰਾਤ ਦੇ 12 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਸੀਂ ਕਮਰੂਦੀਨ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਰਾਦਨਗਰ ਦੀ ਪੁਲੀ ਤੱਕ ਲੈ ਗਏ।

ਉਥੇ ਲਗੇ ਨਲਕੇ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਲਕੇ ਦਾ ਖੜਾਕ ਸੁਣ ਕੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ 'ਚ ਸੁੱਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਆਰਿਫ ਤਾਂ ਡਰ ਕੇ ਨੱਠ ਗਿਆ। ਕਮਰੂਦੀਨ ਨੂੰ ਕਈ ਗੋਲੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਖੂਨ ਵਹਿ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਨੱਠ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾ ਮੈਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਮੌਕਾ ਪਾ ਕੇ ਭੱਜ ਨਿਕਲਿਆ। ਖੋਖੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਪਿਸਾਬਘਰ 'ਚ ਲੁਕ ਗਿਆ। ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਵੇਰ ਤਕ ਲਭਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ “ਸਾਲਾ ਕਿਥੇ ਨੱਠ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪੂਰੇ ਪੰਦਰਾਂ ਘੰਟੇ ਪਿਸਾਬ ਘਰ 'ਚ ਲੁਕਿਆ ਰਿਹਾ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਦਮ ਘੁੱਟਣ ਲਗਾ। ਮੈਂ ਡਰਦੇ ਡਰਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਦੂਰ ਦਾ ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਅਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਮੇਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਠ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਪਿੰਡ ਭੁਲਵਗੜ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਿਥੇ ਦੋ ਦਿਨ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੁੱਫੜ ਕੋਲ ਗਾਜੀਆਬਾਦ ਆ ਗਿਆ ਜਿਥੋਂ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਅੰਸਾਰੀ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਆਏ।”

ਮਲਿਆਨਾ 'ਚ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਤਲੇਆਮ

ਮੇਰਠ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਪਿੰਡ ਮਲਿਆਨਾ 'ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ 15 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਕਬਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦੇ ਅਬਰੂ ਵਹਾਉਂਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇਕੋ ਦਿਨ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੀ ਦਫਨਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਧ ਗਲੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਬਦੁਲ ਸਤਾਰ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਬਣੇ ਖੂਹ 'ਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 11 ਅਬਦੁਲ

ਸਤਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਕੁੜੀਆਂ, ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਅਕ-
ਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਬਦੁਲ ਸਤਾਰ ਦੀ
ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਆਈਆਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣੀਆਂ ਸਨ।
ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ 'ਚ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ। ਖੂਹ ਵਿਚ ਲੁਣ ਦੀ ਇਕ ਬੋਰੀ ਪਾ ਦਿਤੀ ਗਈ
ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲਾਸ਼ਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਗਲ ਜਾਣ।

ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ
ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਰਿਦਰ
ਕੌਣ ਸਨ? ਕੀ ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੌਜੀ ਸਨ ਜਾਂ ਨਾਜ਼ੀ
ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਬੁੱਢੜ? ਨਹੀਂ। ਇਹ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ
ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਜਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯੂ. ਪੀ. ਹਥਿਆਰਬੰਦ
ਪੁਲਸ ਪੀ ਏ ਸੀ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕੁਤੇ ਸਨ।

23 ਮਈ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵਜੇ ਮਲਿਆਨਾ
ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਨਮਾਜ਼
ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ
ਲਗ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ।
ਨਮਾਜ਼ ਦੋਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਅਥਾਵੀ ਚੌਂ ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜਦੇ
ਸੁਣੇ। ਨਮਾਜ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਯੂ ਪੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ
ਪੁਲਸ ਦੇ 4 ਟਰੱਕ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ
ਟਰੱਕ ਮਸੀਤ ਤੋਂ ਲਗਪਗ 200 ਮੀਟਰ ਪਰਾਂ ਹੀ ਰੁਕ
ਗਿਆ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿ ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕੱਠੇ ਹੋ
ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਸੀਏ 4 ਤੋਂ 6 ਦੀਆਂ
ਟੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਮਸੀਤ ਵੱਲ ਵਧਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਕੋਈ
ਢਾਈ ਕੁ ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਸੀਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਗੋਲੀ ਚਲਣ
ਤੇ ਚੀਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਗਨਲ ਸੀ,
ਦੂਜੇ ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਦਿਸਿਆ ਉਸਤੇ ਅਨੇਵਾਹ
ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਤੇ ਤੜਾਤੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੰਨਣਾ
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਮਸੀਤ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਫੱਟੜ ਹੋਏ ਇਕ ਮੁਸਲ-
ਮਾਨ ਗੁਲਫਾਮ ਅਨੁਸਾਰ "ਮੈਂ ਮਸੀਤ ਦੀ ਉਤਲੀ ਛੱਤ ਤੋਂ
ਦੇਖਿਆ ਦੋ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕ ਮੁਲਤਾਨ ਨਗਰ
ਸਾਈਡ ਵਲੋਂ ਮਸੀਤ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।" 14 ਸਾਲਾ
ਗਲਫਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ
ਕਿਉਂਕਿ ਢਾਂਹ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਉਹ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਿਆ
ਤੇ ਪੀੜਨਾ ਸਹਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਡਿਗਦਿਆਂ ਹੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

ਘਟਨਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਤੀ ਐਜਾਜ਼ ਅਲੀ ਸਿਦੀਕੀ ਨੇ
ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। "ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪੁਲਸੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ
ਵਹਿਸ਼ੀ ਭੀੜ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਈ। ਪੁਲਸੀਆਂ ਨੇ
ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਸਾੜਨ ਦੀਆਂ
ਹਦਾਇਤਾਂ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਗਲੇ ਤਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਇਹ
ਦਰਿਦਰੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।"

ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਸਲਘਾਤ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ
ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟਰੱਕ ਸਨ ਜਾਂ
ਜਿਹੜੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਸਨ, ਟਰੱਕਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਭਰ ਕੇ ਨੱਠ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੱਕ
ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ
ਕਿਹਾ। ਮਲਿਆਨਾ ਦੇ ਇਕ ਵਾਸੀ ਵਕੀਲ ਅਹਿਮਦ ਮੁਤਾਬਕ

"ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਬਚਾ
ਕੇ ਨੱਠ ਜਾਈਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਲੈਣ
ਦਿਓ। ਘਰ ਤਾਂ ਫੇਰ ਵੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।"

ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਵਹਿਸ਼ੀ
ਪੁਲਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੱਕਾਂ ਤੋਂ
ਉੱਤਰ ਕੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ
ਖੂਨ ਦੀ ਪਿਆਸੀ ਆਦਮ ਬੋ ਆਦਮ ਬੋ ਕਰਦੀ ਭੀੜ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਸਾੜ ਸਕੇ।

ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਦ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਮੁਰਦਾ
ਸਰੀਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਘਲੂਘਲੂ ਦੀ ਗੁਆਹੀ ਭਰ ਰਹੇ
ਸਨ ਸੁਰੇ ਹੋਏ ਖੂਨ ਦੇ ਛੱਪੜ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਿਖੜੇ ਘਰ, ਅੱਧ
ਸੜੇ ਕਪੜੇ, ਸੜ ਚੁੱਕੇ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਧੁਖ ਰਹੀਆਂ
ਛੱਤਾਂ ਸੜ ਚੁੱਕੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਦਬੂ ਉਧੇ ਵਾਪਰੇ
ਭਿਆਨਕ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਿਤਮਜਰੀਫੀ ਇਹ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਚੜ੍ਹ, ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ
ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ, ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਚੁੜ ਚੁੱਕ
ਕੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਜ਼ਖਮੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਚੇ ਲੋਕਾਂ
ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਟਰੱਕ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਪੁਲੀਸ
ਵਲੋਂ ਵਾਪਿਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ
ਨੂੰ ਢਿਲੋਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਸਕੀਮ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੋ ਜਿਹੀ
ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਜਿਲੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ 14 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਏ
ਫਸਾਦਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਪੀ ਏ ਸੀ ਅਕਸਰ ਇਹੀ ਢੰਗ
ਅਪਨਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਬੀਜਿੰਗ ਤੋਂ ਮੋਰਠ ਤੱਕ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਸੱਕੜੇ ਮੀਲ
ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੱਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦਿਆਂ ਜੋ ਮੈਂ
ਮੋਰਠ ਵਿਚ ਦੋੜਿਆ ਉਸ ਸਭ ਕੁਝ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੱਧ
ਯੁਗੀ ਸਥਿੱਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਚੀਨੀ ਲੋਕ ਮਜਹਬ
ਵਿਚ ਘੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਥੇ ਮਜਹਬ ਵਿਚ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਚੀਨ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ
ਵਾਰ ਇਹ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ
ਦੰਗੇ ਅਕਸਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਜੋਗ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ
ਗਿਣਤੀ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ
ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਹੈ। ਮੁਸਲ-
ਮਾਨਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪਤਨੀਆਂ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ।
ਇਕੋ ਤੱਕ ਕਿ ਇਕ ਪਰਵਾਰ ਇਕ ਬੱਚਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿਚ
ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਡ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚੀਨ ਵਿਚ 'ਹੂਨ'
ਲੋਕ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਅਰਥਾਤ 84 ਫੀ ਸਦੀ ਹਨ ਜਿਹਾ ਕਿ
ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ 82 ਫੀ ਸਦੀ ਹਨ। ਮੈਂ ਚੀਨੀਆਂ ਨੂੰ
ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੱਜ 'ਤੇ
ਬੇਹੱਦ ਰੁਪਿਆ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੂਨਾਂ
ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਰਾ-
ਬਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਾਨੂੰਨ (ਕਾਮਨ ਸਿਵਲ ਕੋਡ) ਦੀ ਮੱਗ
ਕਰਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। (ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ)

ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਸਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇ ਦਾ ਹੈ

ਤਿੰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ 'ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ' ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਸਖਤ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਹੋਰਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਏ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਰੋਂਦੇ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਾਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦੀ ਵੱਟਤ ਕਰਕੇ ਵਜ਼ੀਰੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਈ? ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਖੇਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਸ ਦਲ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਕਿਉਂ ਵੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਦਲ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਜਾ ਰਹੀ? ਅੱਜ ਮਸਲਾ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਲ ਦੀ

ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਲਈ ਕੁੱਕੜ ਖੋਹੀ ਕਰਨ ਦਾ? ਭਾਈ ਸ਼ਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧੜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਗੱਦੀਆਂ ਲਈ ਸੁਟੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਲਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਡਿਡੋਤ ਨੂੰ ਕੌਣ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ? ਕੀ ਇਹ "ਪੰਥਕ" ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ? ਕੀ ਅੱਜ ਲੋੜ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਛਾਏ ਅਜਿਹੇ ਧੜਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰਨ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਟਕਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਕਾਰਨ ਦੀ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਹ ਧੜੇ ਖਾਤਕ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕੰਡੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਇਹ ਕੰਡੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੰਜਲ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਚਾਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਜਰਮ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦਾ ਹੈ?

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਇਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸਮਸਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ' ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੀ ਉਜਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਮ ਰੂਪ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

(1985 ਦੇ ਅੱਧ 'ਚ ਜਦ ਰਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਖਾਤਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਪੈਂਤੜਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਲਈ ਹਾਬਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਸਤ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਲਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ, ਇੱਕ 27-ਨੁਕਤੀ ਅਧਾਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਮਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿੱਖ ਖਾਤਕੂਆਂ ਦੇ ਗਲਤ ਨਜ਼ਰੀਏ ਸਦਕਾ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅੰਦਰ ਕੁੱਝ ਤਰਕ-ਵਿਹੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ, ਦਲੀਲਾਂ ਤੇ ਮੰਗਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅੰਦਰ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਮੰਗਾਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਪੈਂ ਤੇ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ, ਜਦ, ਸਮਝੌਤਾ-ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਫਿਰ ਯਤਨ ਸ਼ਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਖਾਤਕੂਆਂ ਵਲੋਂ 1985 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁੱਝ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਮੁੜ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਭਗਤਣ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਜੋਰ ਨਾਲ ਉਭਾਰਨ ਤੇ ਪਰਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ, ਉਸ 27-ਨੁਕਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। (ਸੰਪਾਦਕ)

ਨੁਕਤਾ ਨੰ. 9

ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਚਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਂਦੇ, ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਨਾਗਿਆਂ, ਮੀਜ਼ਾਂ, ਆਸਾਮੀਆਂ, ਸਿਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੱਬੇ ਕੁਚਲੇ ਤੇ ਲਿਤਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ 35 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫੋਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੇਠ ਜੀਵਨ ਵਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਤਲੇਆਮ, ਉਜਾੜਾ ਤੇ ਸਰਵਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁਜਰਮਾਨਾਂ, ਗੈਰ-ਇਖਲਕੀ ਤੇ ਕੋਝੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਨੰ. 10

"ਆਰਮੀ ਐਕਟ" ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਤਰਮੀਮ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇਕਰ ਜਵਾਨ (ਫੌਜੀ) ਇਹ ਸਮਝਣ ਕਿ "ਉਪਰੋਂ ਆਏ ਹੁਕਮ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਭਿਆ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇ—ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭਿਆ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। [ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾਂ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ, ਨਿਆਸਰਿਆਂ, ਗਰੀਬਾਂ, ਤੇ ਲੋੜ ਵੰਦਾਂ.....ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰੀ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਵਾਲਤਾ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾਂ ਕਿ ਕੋਮ ਪ੍ਰਸਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭੇਸ 'ਕ ਲੂਕੇ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਟੋਲਿਆਂ ਦੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਚੋਧਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਫਰੰਟ ਤੇ ਰਿਬੇਰੋ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੁਰ ਸਾਂਝਾ ਫਿਕਰ ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਮਕਸਦ

ਅੱਜ ਕੱਲ "ਫਰੰਟੀਆ" ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਪੱਖੀ ਨਿਭਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਚੀਚੀ ਉੱਤੇ ਲਹੂ ਲਾ ਕੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਲੜਨ ਦੇ ਦਮਗੱਜੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਿਤਮ ਜਰੀਫੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਇਸ 'ਚ ਕਰਮਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਖਾਸੇ, ਰੋਲ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਸਮਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰੋਂ ਉਖੇੜਕੇ ਝੱਟ ਹੀ ਰਿਬੇਰੋ ਦੀ ਸਮਾਨ ਅੰਤਰ ਰੇਖਾ 'ਚ ਲਿਜਾ ਖੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਸਲਾ ਹੈ, ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਚ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਖਪਾਉਣ ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ। ਰਿਬੇਰੋ ਹਕੂਮਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹਮਲਾ "ਕੱਟੜ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦਾਂ" 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਤ ਰੱਖਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਫਾਏ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ 'ਚ ਜੇ ਆਮ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਜਲ-ਖੁਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ 'ਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਭਰੇਗੀ ਕਿ ਹਮਲਾ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਮਦਰਦੀਆਂ "ਕੱਟੜ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦਾਂ" ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਉਂ ਇਸ ਸਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੀ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਰੇਅ-ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਕੁਝ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਰਿਬੇਰੋ ਨੇ ਪੂਰੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਝੂਠਾ ਜਾਂ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਬਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹਰ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਕੱਟੜ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ (ਦੋਸ਼ੀ) ਸੀ।

"ਫਰੰਟੀਆ" ਨੇ ਵੀ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀਆਂ "ਸਿਰੀਆਂ ਚਿੱਠਾਂ" ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੁਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਈ ਦਿਨ 'ਤੇ "ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਨਤਕ ਟਾਕਰਾ" ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਸੇ ਸਮਝ ਕਰਕੇ ਹੀ ਫਰੰਟੀਏ "ਕੱਟੜ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ" 'ਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਬਾਰੇ ਚੱਪ (ਸਗੋਂ ਡਿੱਡੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ) ਨੇ। ਸਗੋਂ ਰਿਬੇਰੋ ਮਾਰਕਾ ਸਮਝ

ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ 'ਚ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ "ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਫਾਸ਼ੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਈ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ" ਇੱਕ ਰਿਬੇਰੋ-ਵਾਦੀ ਗੁਰਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, "ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾ ਰਹੇ ਜਬਰ ਦਾ ਡੱਟਵਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰੋ" ਕਿਉਂਕਿ ਇਉਂ ਹੋਣ ਨਾਲ "ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।" ਭਲਾ ਹੋਰ ਰਿਬੇਰੋ ਕੀ ਐਦ੍ਦੇ ਵੱਖਰਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਰਿਬੇਰੋ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਅਮਲੀ ਖੇਤਰ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਲੋਕ ਰਾਇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਫਰੰਟ ਨੇ ਤਣੀਆਂ ਕੱਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਂ, ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਫਰੰਟੀਆ ਦਾ ਰੋਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ "ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ" ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। [ਬਾਬਾ ਆਮਟੇ ਵੇਲੇ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਪਿੱਟਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਲੜਦੇ ਅਸੀਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਹੁਣ ਮਾਣ-ਤਾਣ (ਫਲ, ਆਮਟੇ ਮੁੱਛਣ ਆ ਗਿਆ) ਫਰੰਟੀਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕ ਕੇ "ਫਿਰਕੂ ਸਪੱਲੀਆਂ" (ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ) ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਚਿੱਪੋ। ਤੇ ਇਸ "ਫਾਸ਼ੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਈ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ" ਦਾ ਸੋਹਰ ਕਿਹਦੇ ਸਿਰ ਬੱਝੇ-ਫਰੰਟ ਦੇ ਜਾਂ ਰੇਅ ਰਿਬੇਰੋ ਦੇ? ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰੀਆਂ ਚਿੱਪਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ? ਖੁਦ ਫਰੰਟ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਨੇ ਅਖਬਾਰੀ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਆਪਸੀ ਜੰਗ 'ਚ ਉਲਝੀਆਂ ਧਿਰਾਂ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਰਨ ਨਾ ਮਰਨ ਦਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨੀ? ਸੁਰੂ 'ਚ ਵੀ ਫਰੰਟ ਨੇ ਪੂਰੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ "ਫਰੰਟ ਬੇਦੋਸ਼ੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੂ" ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਦੋਸ਼ੀਆਂ" ਦਿਆਂ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕੱਛਾਂ ਵਜਾਉ ! ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਨਾਗਾ ਰੈਡੀਆਂ ਦੀ ਥੀ ਟੀਮ ਦੀਆਂ ਸਫਾਂ ਫਰੰਟ ਨੂੰ "ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੋਧੀ" ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਟਾਕਰੇ 'ਚ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਨੋਂ ਖਹਿੜਾ ਫੁਡਾ ਲੈਣ ਉਨੀ ਹੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। □

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 9 ਦੀ)

ਵਿਚ ਸਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਥੇ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਸੁਸ਼ੀਲ ਮੁਨੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਈ ਮਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਸੋਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਸੋਤ ਲੋਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਕੋਟ ਭੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਉਹ ਸਿੱਖ ਸਮਸਿਆ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਏਲਚੀ ਬਣਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ ਕਿਉਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗੋਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ "ਰਾਜੀਵ-ਲੋਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ" ਦੇ ਘਾਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ

ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਔਕਾਤ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਪੰਜ ਸੰਬਰੀ ਕਮੇਟੀ' ਤਾਂ ਕੀ ਹਰ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਂਦਾ ਹੋ ਜਾਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹ ਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਸੁਲਝੇਗਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਉਲਝੇਗਾ।

ਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ? ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਆਪ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਉਹ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਤੇ ਡੱਟਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਜਦੋਜਹਿਦ ਅੰਦਰ ਸਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਹੈ। □

‘ਇਰਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟ’ ‘ਤੇ ਨਕਲੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਭਗਤੀ ਢੱਕਣ ਦੀ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਇਰਾਡੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਚਰਚਾ ਗੁਸਤ ਮਸਲਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਅਖੌਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਖਸਲਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਨੰਗਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਵੱਧ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਨਕਲੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਢੱਕੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਅੰਦਰਲੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਉਗਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਪੈਂਤੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਇਨਕਲਾਬੀਪੁਣੇ’ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ‘ਟਾਕਰਾ ਗਰੁਪ’ ਦੇ ਪੈਂਤੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਇਰਾਦੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ‘ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਕਰਦੀ’ ‘ਨਵੀਂ ਜਾਅਲਸ਼ਾਜੀ’ ਦਾ ਧੂਮ ਧੜੱਕਾ ਕਰਕੇ, ਬੜੇ ਹੀ ਸੁਖਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਆਪਣੇ ਪੈਂਤੜੇ ਉਪਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮੁਲੰਮਾ ਚਾੜ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਰੱਟੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬੁਰਜ਼ੂਆ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਕੀ ਹੋਵੇ, ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਸੰਗ ਰਹੇ ਹਨ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਐਰੇ ਗੈਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ‘ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ’ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਪਾਰਟੀ’ ਨੂੰ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਦੀ ਫ਼ਰਸਤ ਜਾਂ ਲੋੜ ਹੀ ਕਿਥੇ ਹੈ? ਉਹ ਤਾਂ ਬਨਿਆਈ ਮਸਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ! ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਕਲੀ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਦੁਖਦੀ ਰਗ ਹੈ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਸ ਮਸਲੇ ‘ਤੇ ਨੌਸ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਗਲੇ ਤੇ ਬੁਖਲਾਹਟ ‘ਚ ਆਏ ‘ਤੰਗ ਇਲਾਕਾਵਾਂ’ ਤੇ ‘ਬੁਰਜ਼ੂਆ ਕੋਮਵਾਦ’ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਉਝ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੌਸ ਹਕੀਕਤ ਸਾਹਮਣੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਮਾਤ ਦਾ ਪੈਂਤੜਾ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਹਿਰਦ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਉਤਰ ਦੇਣ।

‘ਟਾਕਰਾ’ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਬੁਰਜ਼ੂਆ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ‘ਤੇ ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਹੱਕ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਖੇਤਰ ਹਨ...। ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ‘ਤੇ ਪਾਣੀ ‘ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।” ਤੇ ਟਾਕਰੇ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰੱਟੇ ਦਾ ਹੱਲ “ਬੁਰਜ਼ੂਆ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ!” ਇਹ ਤਰਕ ਕਿਸੇ ਲੁਟੇਰੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਧੱਕੜਸ਼ਾਹ ਦਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦਾ ਕਿਵੇਂ? ਕੀ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਸੀਨਾਜ਼ੋਰੀ ਲੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ‘ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਮੁਦਲੇ ਹੱਕ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਕੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਮੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਲੋਂ ਕਿਉਂਕਿ ‘ਕਾਫੀ ਅਰਸੇ’ ਤੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਟਾਕਰੇ ਦਾ ਇਹ ਤਰਕ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਧੱਕੜ ਪੈਂਤੜੇ ਦੀ ਪੌਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਲੁਟੇਰੇ ਜ਼ਾਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ ਵੀ “ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਹੜੱਪ” ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਵੀ-ਬਿਆਸ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਅ.ਸੀ. ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੋਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੀ। ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੋ ਰਾਜ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਪਾਣੀਆਂ ‘ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੱਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ। ਟਾਕਰਾ ਵੀ “ਪਹਿਲ ਪ੍ਰਿਥਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ” ਦਾ। ਲੁਭਾਉਣਾ ਵਾਕ ਵਰਤ ਕੇ ਬੜੀ ਹੀ ਚਲਾਕੀ ਤੇ ਮਕਾਰੀ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਸਤਰ ਅੰਦਰ ‘ਵਰਤੋਂ’ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾ ਕੇ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 18 ਤੇ)

ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਅੱਤਚੁੱਕ ਲਈ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪੀ ਐਸ ਯੂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ 'ਤੇ ਅਨੁੱ ਜਬਰ

ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸੋਢੇ ਨੇ ਸਿੱਖ ਮਿੱਟੀ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਅਧੀਨ (ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ) ਉੱਥੇ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਣਖੀਲੀ ਸਿੱਖ ਜ਼ਮਾਨੀ ਨੂੰ ਕੋਹ ਕੋਹ ਕੇ ਮਾਰ ਖਪਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬੁੱਚੜਾਂ ਦੇ ਤਮਗੇ ਹਾਸਲ ਕਰੀ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਸੋਢੇ ਨੇ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਇਲਾਕੇ 'ਚ 'ਗੱਬਰ ਨੁਮਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ' 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨੀ ਛੱਡੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੋਧੀ ਭੇੜ ਰੋਅ ਦੀ ਭਿਣਕ ਪਈ ਉਸਨੇ ਉਥੇ ਈ ਜਾਂ ਦਹਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ ਖਾਲੀ ਨੀ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ। ਆਮ ਜੁਰਮਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਲਾਲਤ ਭਰੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੂਨ ਦੇ ਮੁੱਢ 'ਚ ਪੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਦੇ ਆਗੂ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਆਲੋਅਰਖ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਰਜਨ ਦੇ ਲੱਗਪੱਗ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਲੋਗੋਵਾਲ ਦਲ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬੀਰਬਲ ਪੰਡਤ ਦੀ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਉਭਰ ਰਹੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਭਰਦਿਆਂ ਹੀ ਨੱਪਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇ-ਇੱਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ (ਸੋਢੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਐਨਾ ਪਾਟਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਗੰਦੀ ਗਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਫਿਰ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ) ਤੇ ਆਪਣੇ ਟਾਊਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਘਰਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਓ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਕੇ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ। ਇਉਂ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਐਸ. ਯੂ.), ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ (ਆਲੋ ਅਰਖ) ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ (ਨਾਗਰਾ), ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਸਕਰੋਦੀ), ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਘਾਬਦੀਆ, ਸਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ), ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਮਾਝੀ) ਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਘਰੇੜੀ) ਤੇ ਮਾਝਾ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 10-15 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਪਾਇਆ ਥਾਣੇ 'ਚ ਰੱਖਿਆ। ਜਿਲੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਣਿਆਂ, ਲੱਡਾ ਕੱਠੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਆਪ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਥਾਣੇ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਬਰ ਢਾਹ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਦਕ ਖਰਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਤੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਦੇ ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ 7 ਜਣਿਆਂ 'ਤੇ ਦੱਧਾਹੂਰ ਵਿਖੇ, "ਅੱਤਵਾਦ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦ" ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ, 4-5 'ਤੇ ਲਹਿਰਾ ਗਾਗਾ ਵਿਖੇ, ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਧਮਕਾਉਣ ਤੇ 3 ਉਪਰ

ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਕਾਰ ਖੋਹ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤਹਿਤ, "ਅੱਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ (ਰੋਕੂ) ਕਾਨੂੰਨ" ਦੀ ਧਾਰਾ 3/4 ਤਹਿਤ ਝੂਠੇ ਫੈਸ ਮੜ ਕੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀਆਂ ਜੇਲਾਂ 'ਚ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਰਮ ਕਰਵਾਉਣ 'ਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਨ। ਇਉਂ ਸੋਢਾ ਥਾਣੇ-ਦਾਰ ਸੰਗਰੂਰ ਜਿਲੇ 'ਚ 'ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਫੜਨ ਦਾ "ਕੰਟਾ" ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟਰਾਂ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਸੋਢੇ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ, ਜਾਂ ਲਿਖਕੇ ਦੇਵੋ ਕਿ ਉਹ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਆਪ ਥਾਣੇ 'ਚ ਬੈਠੋ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਬੁੱਚੜ ਥਾਣੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵੰਗ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਘੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਾ ਗੱਬਰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਇਨਕ-ਲਾਬੀ ਘੁਲਾਟੀਆ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ

ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਸੋਢੇ ਦੇ ਜੁਲਮਾਂ ਦੀ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਰੋਅ 'ਚ ਚਰਚਾ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮਈ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਇਸਨੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਮਪੁਰੇ ਦਾ ਤਿਉਰਾ ਦਾ ਮੰਡਾ ਇਕ ਮਾਮੂਲੀ ਚੌਤੀ (ਸਥਾਨਕ ਗਊਸ਼ਾਲਾ 'ਚ ਲੱਭੇ ਦਾ ਪਾਈਪ ਚੁੱਕਣ) ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਕੇਸ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਖੁਰਦ ਕਰਨ ਇੱਕ ਪੁਲਸ ਟਾਊਟ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ 10 ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਪੇਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੇਸ਼ਟ-ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਭਾਲ 'ਚ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਰ ਖੜਕਾ ਰਹੇ ਨੇ।

ਦੂਜਾ, ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਨੂੰ, ਭਲਵਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਸੋਢੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਦਾ ਅਸਲੀ ਪਿੰਡ ਗੁੜਬੜੀ (ਬਠਿੰਡਾ) ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਇਸ ਦੀ ਭੂਆ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਨਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਜ ਏਕੜ ਜਮੀਨ 'ਤੇ ਕਰਜਾ ਲੈ ਕੇ ਟਰੈਕਟਰ

ਲਿਆ ਪਰ ਕਿਸਤਾਂ ਮੌਤ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਪੱਲੇ ਨੀ ਸੀ। ਕੁਝੀ (8) ਤੇ ਦੋ ਮੁੰਡਿਆਂ (4. 3) ਦਾ ਪਿਓ ਕੁਝੀ ਹੀਲਾ ਨਾ ਬਣਦਾ ਵੇਖ ਇਕ ਖਿਡੋਣਾ ਪਸਰੋਲ ਲੈ ਕੇ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਬੋਮਣੇ ਵਾਲੇ ਆੜਤੀਆਂ ਤੋਂ 13,500 ਰੁਪਏ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਚੁਕਿਆ। ਮੁੰਡੀ 'ਚ ਰੋਲਾ ਪੈਣ 'ਤੇ ਖੜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਕੁੱਝ ਨੇ ਧੌਲ ਧੌਫਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕ ਕੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੁਲਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਦੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਇਕੱਲੇ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਉਂਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਪਰ ਜੇਡੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਕੌਰ ਦਾ ਕੇਸ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਥਾਣੇ ਅੰਦਰ ਉਸਨੂੰ ਐਨਾ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁਟਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਟ ਨਾ ਭਲਦਾ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਕਾਤਲੀ ਚੇਹਰੇ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਖਬਰਾਂ ਨਜ਼ਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।" ਉਂਤ ਇਹਨਾਂ ਚੋਤੀ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਦੋ ਭਰ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਥਾਣੇ-ਦਾਰ ਬਾਰੇ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਚੋਤਾ ਦਾ ਯਾਰ" ਹੈ। ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਚੋਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਹੀ ਵਾਰ-ਦਾੜਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਇਹ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਚੋਤਾ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਭਗਤ ਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦੀ ਚੋਤੀ ਉਸ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਐਨਾ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਕਿ "ਜੇਡਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ" ਇਸ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸ਼ਾਮੀ ਚੀਜ਼ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹਨਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਬਖਤੜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਬਦਨਾਮ ਬਦਮਾਸ ਦਾਸਵਾਲੀਏ ਦੇ ਧੱਕੇ ਤੇ ਗੁੰਡਾ ਗਰਦੀ ਤੋਂ ਮੱਤੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਇਸੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸੁਕਣੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ "ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਗੁੰਡਾ ਅਨਸਰਾਂ" ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 11 ਦੀ)

ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਮੇ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਵਰਤੋਂ' ਤੇ 'ਲੋੜ' ਅਧਾਰਤ ਵੰਡ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੋਈ ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਾਢ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੈਤਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲਗ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

'ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ' ਤੇ 'ਜਨਤਕ ਲੀਹ' ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜੱਬਲ ਸਿਆਸਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਟੀ ਸਰੋਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਏਦੂੰ ਵੱਧ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੀ ਖਹਿ ਭੇੜ

ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚੇਹਰਾ ਵੀ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਬੱਚਤ ਸੋਢੇ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣਾ ਤੇ ਹਰ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੋਧੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ।

ਜੇਡੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਗੁੱਸਾ ਉਬਾਲੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੋਕ ਰੋਅ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੱਝਵੀ ਸਕਲ ਮੁਹਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਇਸ ਠੱਸ ਰੂਪ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਜੁਝਾਰੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ "ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਮੇਟੀ" ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਜਾਬਰ ਕਰੜਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਹੈ [ਜਿਵੇਂ ਕੁਰਾਲੀ ਵਿਖੇ ਇਸਨੇ ਚਟੋਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਡੇ ਛਿੰਦੇ ਦਾ ਝੂਠਾ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਣਾਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਕੇ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਹਿਰੇ ਗਾਗੇ ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਸੀ. ਤਾਂ ਕੋਟੜੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਐਨਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਟਿਆ ਕਿ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਦ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਡੇ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਲਾਈਨ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤਾ। ਗੱਬਰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿੰਨਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ ਇਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਭਰ 'ਚੋਂ ਪੋਸਟਰ ਪੜਵਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਆਉਣ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਝੁੰਨਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਪੋਸਟਰ ਲੱਗੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਬੇ-ਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਦੇ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਤਕੜਾ ਹੰਭਲਾ ਤੇ ਖਾੜਕੂ ਤਾਕਤ ਹੀ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਰਿੰਦੇ ਦੇ ਨੱਕ 'ਚ ਨਕੋਲ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਤੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਰਾਜਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾੜਨ ਤੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਅਸਲ ਮੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਲਾਭੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਸਾਜਸ਼ ਹੈ। ਪੁਲਾ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਵਾਲੇ ਵੀ ਤੱਤ ਰੂਪ 'ਚ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਦੀ ਹੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਰਾਡੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਹਰ ਕੋਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਉਪਰ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਫਿਰ ਭਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 'ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਧੱਕਾ' ਕਹਿਣ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਧ ਮੰਗ ਲੈਣਾ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਧੱਕੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ? □

“ਦਿੜ ਲੰਬੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜੰਗ ਹੀ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ”

ਨਾਗਾ ਆਗੂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

1947 'ਚ ਅਖੌਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾਗੇ ਲੋਕ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਸੇ ਦੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਏ ਜੈਡ ਫਿਜ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੋਣ ਤੇ ਟੀ. ਮਿਉਵਾਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚਲੀ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਬੇਮੋਚੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਟੱਕਰ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਆਸਾਮ, ਮਨੀਪੁਰ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵਧੀ ਕੌਮੀ ਚੇਤਨਾ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਤੋਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀ ਮਿਉਵਾਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਆਸਾਮ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ, ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੌਮੀ ਮੋਰਚਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਅਸੀਂ ਟੀ ਮਿਉਵਾਹ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਜੋ 14 ਜੂਨ ਦੇ ‘ਸੰਡੇ’ ਮੰਗਲੀਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ ਹੈ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਰੋਧੀ ਘੱਲਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਮੁਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। (ਸੰਪਾਦਕ)

ਸਵਾਲ।—ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੀ ਕੌਮੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਂਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ?

□ !—ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਗੈਰਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸਾਂਤੀ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਐਲਾਨ ਅਤੇ ਸਾਂਤੀ ਲਈ ਸਾਡੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਭਾਰਤ ਸਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਗੇ ਵੀ ਸਾਂਤੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ‘ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਸਮਝੌਤੇ’ ਵਰਗੀ ਗੱਦਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਾਂ, ਲਾਲ-

ਡੀਂਗਾ, ਕੇ. ਵੀ. ਯੈਲੀ ਜਾਂ ਜਿਨਿਕਰਮਾਓ ਵਰਗੇ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਤੂ ਗੱਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਮੋਕਾਪ੍ਰਸਤ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣਾ ਲੋੜਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਗਲਬਾਤ ਮਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਗਾ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਮਨ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਜੇ ਦਿੱਲੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਸਟੈਂਡ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਕੁਝ ਗੱਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਕਰਕੇ ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੰਡਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ।—ਕੀ ਦੇ ਜੈਡ ਫਿਜ਼ੋ ‘ਪਿਛਾਖੜੀ ਗੱਦਾਰ’ ਹੈ ?

□ :—ਫਿਜ਼ੋ ਨੇ ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਕੇ. ਵੀ. ਯੈਲੀ ਸਮੇਤ ਸਮਝੌਤਾਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਸਮਝੌਤਾ ਗਦਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਜ਼ੋ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਨਾਗਾ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਮਗਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਜ਼ੋ ਹੁਣ ਨਾਗਾ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਗੂ ਵੀ, ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰ ਹੀ ਨਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਨਾਗਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ੋ ਦਾ ਨਾਂਅ ਭਾਵੇਂ ਬੱਚੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਜ਼ੋ ਕੋਈ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਨਹੀਂ।

ਸਵਾਲ।—ਨਾਗਾ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ?

□ ਜੇ ਭਾਰਤ ਨਾਗਾ ਮਸਲਾ ਸੁਲਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਾਗਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਜਲਾਲਤ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਪ੍ਰਸਤ ਨਾਗਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਗੱਲਮੇਲ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ।—ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਜੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਸਤ ਨਾਗੇ ਆਗੂ ਗੁਪਤਵਾਸ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ ?

□ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਸਤ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਗਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ

ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਨਾਗਾ ਲੋਕ ਹੱਕੀ ਸਮਝੋਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਕੁਝ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਾਈਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾਗੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕੇਗਾ।

ਸਵਾਲ—ਨਾਗਿਆਂ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਹੈ? ਕੀ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਫਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ?

□ ਪਿਛਾਖਤੀ ਗੱਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਏਕਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੀਲਡ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੱਪਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ? ਜੇ ਉਹ ਨਾਗਿਆਂ ਦੇ ਕਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਇਕ ਨੇਤਾ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਕੀ ਆਦਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਪ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੱਚ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਜ਼ੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਗਾ ਕਾਜ ਨੂੰ ਕੌਮਾਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਸ਼ਕੀ ਬਰਤਾਨਵੀਆਂ, ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫਜ਼ੂਲ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਸੇ ਕਾਜ ਦੀ ਕੌਮਾਤਰੀ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਫਿਜ਼ੋ ਜ਼ਲਤ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਦਸ ਇਨਕਲਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਵੈਨਿਰਭਰਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਸਿੱਧ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ :—ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ 'ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼' ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਭਾਵ ਚੀਨ ਤੋਂ ਹੈ?

□ :— ਸਾਡੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕੌਮਾਤਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦਰੁਸਤ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਮਝ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਵੈਨਿਰਭਰਤਾ ਤੇ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਬਰਮਾ ਵਿਚਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤੱਤ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ 1985 'ਚ ਜਦੋਂ ਬਰਮਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਅਧਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਰਮਾ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ (ਕਚਿਨ) ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਰਮਾ ਫੌਜਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇ ਸਨ। 12 ਦਿਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਮਾ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਸਵਾਲ :—ਤੁਹਾਡੀ ਫੌਜ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ?

□ :—ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ। ਦਰੁਸਤ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੀਡ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ। ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਕੋਲ 3000 ਤੋਂ 4000 ਤਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜੀ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਕਾਰਜ ਨੀਤੀ ਮਾਓ ਜੇ ਤੁੰਗ ਦੀ ਗੁਤੀਲਾ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਮਕਵੀ ਅਤੇ ਤੱਤ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਇਕ ਦੋ ਤੱਤ ਭੜੱਥੇ ਸਫਲ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਦਮਕ-ਦਮਕ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਰਹਿਣਾ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਖੀ ਤਾਂ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਖਿੰਡ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਦਾ ਚਾਂਸ (ਮੌਕਾ) ਮਿਲੇਗਾ।

ਸਵਾਲ :—ਕੀ ਭਾਰਤ ਸੱਚੀ ਮੁੱਢੀ ਖਿੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ?

□ :—ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਤਕਰੇ ਆਪਣੀ ਹੋ ਰਹੀ ਲੁੱਟ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਾਮ ਵਿਚ, ਤਰੀਪੁਰਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਬਾਗੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ? ਅਸੀਂ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤਰੀਪੁਰਾ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰਖਦੇ ਹਾਂ। ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੈਰ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਕਸਦ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰੀਏ ਜਿਹੜਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਇਛਾ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸਾਮੀ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰੀਏ ਅਗੇ ਹੀ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਫਰੰਟ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ।

ਸਵਾਲ—ਕੀ ਅੱਜ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਕੀ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਬਜ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋ?

□ :—ਰੂਪ ਪੱਖੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਢੰਗ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਸੂਮ ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਿਘਰਿਆ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਲੁਟੇਰਾ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਡੇ ਤੇ ਫੌਸਦਾ

ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਗੇ ਅਜ਼ਾਦ ਲੋਕ ਹਨ। ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਕਬਜ਼ੇ ਨੇ ਜਮਾਤ ਰਹਿਤ ਨਾਗਾ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਮਾਤਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਆਮਦ, ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਖਨਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ, ਭਾਰਤੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ, ਪਿਛਾਖੜੀ, ਗੱਦਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ, ਵਪਾਰੀ, ਅਧਿਆਪਕ, ਸਪਲਾਈ, ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਫਰਿਸਤੇ, ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਇਹ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਸਾਡੇ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਾਡੇ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤਾਪ ਨੂੰ ਨਸਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ—ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਹੈ?

□ :—ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ, ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਰਗੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਗਾਂਧੀ ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਵਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮਜ਼੍ਹਦਰਾ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਕੁਝ ਦੇ ਢੇਰ ਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ, ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਾਜਵਾਦ ਹੀ ਨਾਗਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀ ਤਾਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਵਾਲ—ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਮੀਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹਨ?

□ :—ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਧੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਗਪਗ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਗੱਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਘਟੀਆ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਬੰਧ—ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਨਾਗਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਖਲਾਕੀ ਤਾਣੇ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ, ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਮੀਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਬੰਧ, ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟ ਆਦਿ ਸਭ ਭਾਰਤੀ ਪਰੈੱਸ ਦੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਹਨ। ਸਮੇਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ।

ਸਵਾਲ—ਕੀ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੌਂਸਲ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਸਤ ਅਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋ ਖਤਮ ਕਰਨ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗੈਸ਼ਿਅਮ ਕੀਸਿੰਗ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ?

□ :—ਹਾਂ! ਅਸੀਂ ਕਈ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਸਤ ਮਾਰੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਕੁ ਅਤੇ ਮਾਟਿ ਨਗਰ। ਅਸੀਂ ਯਾਂਗਪਾਜ਼ੋ ਸਾਇ ਜਾਲ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਬਦਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੀਸਿੰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹਿਸਾਬ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਨਾਗੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਧੀਰਜ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਗੰਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। □

ਹਾਥੀ ਦੇ ਦੰਦ ਖਾਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਿਖਾਉਣ ਨੂੰ ਹੋਰ

“ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਧੀਨਗੀ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਵੇਂ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕਿ ਭਾਰਤ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਗਾ ਘਾਟੀਆ ਮੋਰੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਮੋਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰਖਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਡਾਕਤ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਇਕ ਜੁੱਟਤਾ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਉਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। (ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ 19 ਜੁਲਾਈ 1947)

ਫਰੰਟ ਦਾ ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਸਟੰਟ

“ਜਬਰ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ” ਵਲੋਂ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਟੰਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ “ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ” ਗਰਦਾਨਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵੀ ਉਸੇ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਮਾਰਕਾ ਬਾਝ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ “ਖੁਹਾਚ ਪਵੇ ਮੋਰਚਾ ਤੇ ਖਾਤੋਚ ਪੈਣ ਮੰਗਾਂ।” ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਆਰਥਕ-ਸਮਾਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਘੱਖ ਕਰਨਗੇ ਤੇ ਇਸਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹੱਲ ਲਈ ਠੋਸ ਮੁੱਦੇ ਉਭਾਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਘੱਲ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਠੋਸ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਟਿੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ “ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ” ਦੀ ਬਦਨਾਮ ਧਾਰਨਾ ਕਾਫ਼ੂਰ ਵਾਗ ਉੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਸਟੇਟ ਨਾਲ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਧਿਰ ਨਾਲੋਂ ਰਿਸਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਚੱਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਉਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਾਰ ਤੇ ਉਭਾਰ ਨਾ ਸਕਣ ਦੀਆਂ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਤਾਂ ਹੈਨ, ਪਰ ਮਨਲਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵਿਗਾੜਾ ਅਤੇ ਸੱਤੀ ਸੱਚ ਨਾਲ ਗ਼ੁਸੀ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਝ ਵਾਹ ਰਹੀ ਧਿਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ? ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਚੋਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਣੂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਠੋਸ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫਟਕਣ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਿੰਨਾ ਮਤਜੀ ਪਖੰਡ ਕਰੇ ਕਿ ਮਸਲਾ ਸਿਆਸੀ ਹੈ, ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਅਸਲਾਚ ਉਹ ਸਮਝ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਗੀ ਰੈਡੀਏ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀਆਂ ਦੀ ਬੀ ਟੀਮ (ਟਾਕਰੇ ਵਾਲੇ) ਦੁਵਿਧਾ 'ਚ ਜਰੂਰ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ

ਰੋਅ.ਰਿਬੇਰੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਝਾਰ ਤੇ ਹੋਣਹਾਰ ਜ਼ਮਾਨੀ ਨੂੰ ਵਹਿਸੀ ਕੁਝਾਪਾ ਜਾੜਨ, ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲਾਂ 'ਚ ਭੇਜਣ ਅਤੇ ਰਾਤਾਂ ਦੇ ਘੱਪ ਹਨੇਰਿਆਂ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨਣ ਦਾ ਅਮਲ, ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਕ ਲਖਤ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੁਟੇਰੇ ਹਾਕਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਫੇਲਾਕੇਨ ਦੇਗ ਨਾਲ ਦਰੜ-ਮਸਲਕੇ ਬਲ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਛਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਤੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਸੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖ ਲਾਈਅਰਜ਼ ਕੋਸਲ ਨੇ ਤਰੇਤ ਹਰਕਤ 'ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਜ਼ਿੰਬੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਛਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪਾਜ ਉਧੇੜਿਆ ਤੇ ਨਵੇਂ ਬਰਨਾਲਾ, ਬਲਵੰਤ-ਲੱਗੋਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚਲਾਂ ਨੂੰ ਖੜੋਤੀ ਦਿੱਤੀ ਉਥੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਵਾਜ਼ ਖਲੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ' ਤੇ ਅ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਰੋਹਲੇ ਲਲਕਾਰੇ ਗੂਜਾ ਦਿੱਤੇ। 6 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ 'ਚ ਕੋਂ ਤੇ ਹੋਕੇ ਸਿਖਤ ਦੁਪਹਿਰੇ ਸੁਖਨਾ ਝੀਲ ਤੋਂ ਰਾਜ ਭਵਨ ਤੱਕ 200 ਦੇ ਲੱਗਭੱਗ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਬੈਨਰ—“ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਰੇਤ ਬੰਦ ਕਰੋ”—ਅਤੇ “ਰਿਬੇਰੋ ਸਾਜੇ ਮੁਰਦਾਬਾਦ”, “ਫੌਜ ਤੇ ਪਲਿਸ 'ਚੋਂ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਫਹਲ ਕਰੋ” ਤੇ “ਚਸੇੜਰ 84'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਸਲ ਖਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜਾਵਾਂ ਦਿਓ” ਆਦਿਕ ਮਾਣੇ ਉੱਚੇ ਉਠਾਈ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਕੂਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਕਟਿਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤਹਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਘੋਟਤਰਾਂ ਤੇ ਘੋਵੀਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ‘ਇਨਸਾਫ’ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੁਧੀਮਾਨ ਹਿੱਸਾ ਅੱਜ ਖੁਦ ਹੀ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਰੋਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਨਹਿਰਾਂ, ਡਰੇਨਾਂ ਤੇ ਕੱਸੇਆਂ ਦੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕ-ਪੱਥ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਦਫਾ 144 ਤੇੜ ਕੇ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਹੀ ਹਕੂਮਤੀ ਮਸੀਨਰੀ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠੇ ਸੁਰਾਬਲੇ ਨਾ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਭਰੜ-ਭੋਂਕ ਦੀ ਫੂਕ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸੀ।

ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਅਰਦਲੀਆਂ ਤੇ ਰੱਖਿਅਕ ਅਡਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ “ਪੰਜ ਆਕੂ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਓ” ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਇਕੋ ਸੱਟੇ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ: ਜਾ ਸਾਰੇ ਦੀ ਅੰਦਰ ਜਾਵਾਂਗੇ ਜਾਂ ਗਵਰਨਰ ਆਪ ਬਹਰ ਆਵੇ। ਆਪਣਾ ਰੋਬ ਜਤਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਢੰਗ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਕੀਲ ਰਾਜ-ਭਵਨ ਅੰਦਰ ਚਲੇ ਗਏ।

ਪੀ. ਐਸ. ਐਲ. ਸੀ. ਵਲੋਂ ਸਖਤ ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਬੋਲੀ 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਖੁਦ ਰੋਅ ਦੇ ਵੀ ਦੰਦ ਜੁੜ

ਗਏ। ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ “ਅੱਛਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਕੀਲ ਹੋ?” ਰੋਅ ਦੀਆਂ ਓਰਲੀਆਂ ਪਰਲੀਆਂ ਤੇ ਚੋਰ ਚਲਾਕੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਤਿਟਾਇਰਡ ਜੱਜ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲ “ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ” ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਠੋਸ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਕਸਾ ਬੰਨਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਰੋਅ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਤੇ ਅਤਾਨਕ ਗੱਲਬਾਤ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉੱਠ ਖੜਾ ਹੋਇਆ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਰਿਬੇਰੋ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਜਾ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹੀ ਸੁਤ ਉੱਚੀ ਚੁੱਕਕੇ ਕਿ “ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਦੋਸੀ ਸੀ/ਹੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ”, ਖੁਦ ਹੀ ਖਾੜਕੂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਆਪ ਹੀ ਬਣਾਏ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਰੋਲਣ ਭਾਵ ਆਪ ਹੀ “ਅਦਾਲਤਾਂ” ਦੀ ਛਾਂ ਸਜਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਰਿਹੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲ ਕਰ ਕੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਜੱਚਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਆਗਤ ਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ।

‘ਪੀ. ਐਸ. ਐਲ. ਸੀ.’ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਦਿਤ ਲੜਾਈ ਦਿੰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਮਰੋਤਾਵਾਦੀ ਤੇ ਸੋਕਾਪ੍ਰਸਤ ਖਸਲਤ ਦਾ ਪਰਦਾਚਾਕ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਘੇਰਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੱਟ ਮਾਰਨ 'ਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਉਸਾਰੂ ਪੜਚੋਲ (ਸੁਮੇਸਟਿਵ ਕਰੀਟੀਸੀਜ਼ਮ) ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ, ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਲੋਕੇ ਜਣਦੀ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ “ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦੀ” ਦੇ ਮਹਾਂਰਬੀ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਕਰਾਰੀ ਚਪੇੜ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਸੰਝਲਪਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਰਹੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਕਹਾੜੇ ਸੰਬੰਧੀ “ਸਹਿਮਤੀ” ਵਤਰੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ੀ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।★

‘ਜਬਰ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਰੋਧੀ ਫਰੰਟ’ ਦੀ ਮੋਗਾ ਇਕਾਈ ਵਲੋਂ ਪੁਲਸ ਟਾਊਟਗਿਰੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ

“ਫਰੰਟ ਵਲੋਂ ਗਲੀ-ਗਲੀ ਦਿੱਤੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ

ਮੋਗੇ ਦੇ ਇਕ ਮੁਛਫੂਟ ਗੱਭਰੂ ਵਲੋਂ ਇਨਾਮੀ ਹਤਿਆਰਾ ਕਾਬੂ

ਫਰੰਟ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ। ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਆਪ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਰ ਮਾਰਿਆ। ਫਰੰਟ ਦੇ ਹਮੇਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਰਕੇਸ਼ ਨੇ ਜਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨਾਮੀ ‘ਅੱਤਵਾਦੀ’ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 16 ਜੂਨ ਸਵੇਰੇ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਲਿਆ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੱਠ ‘ਚ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸੀਖਾਂ ਪਿਛੇ ਬੰਦਕਰਵਾਇਆ।

ਫਰੰਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਤੋਰੋ।” (ਫਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਪੋਸਟਰ ‘ਚੋਂ)

ਮੋਗਾ ਬੱਸ ਅੱਡ ‘ਤੇ ਇਕ ਮਫ਼ਰੂਰ ‘ਅੱਤਵਾਦੀ’ ਨੌਜਵਾਨ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਲੰਕੇ ਦੇ ਇਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਕੇ ਪਿੱਛੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਕੇਸ਼ ਨੇ ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਝੱਟ ਦੌੜ ਕੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਲੈ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਲਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਵਾਲਿਆ ਨੇ ਪਕੜ ਲਿਆ। ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰਲੇ ਕੁਰਾਹੇ ਦੇ ਪੀੜਤ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੀਤਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ, ਸਮਝ ‘ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਸਥਿਤੀ ਉਦੋਂ ਖੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕੋਈ ਟਿਨਕਲਾਬੀ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਵੇਬੰਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤਾਉਣ ‘ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਪੁਲਸ ਮੁਖਬਰੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਹ ਵਜੋਂ “ਇਸ ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਤੋਰੋ” ਦਾ ਸੱਦਾ ਵੀ ਦੇ ਮਾਰੇ।

ਪਖੰਡੀ ਫਰੰਟੀਏ ਬਹੁਮਪੁਰਾ ਕਾਫ਼ ਜਾਂ ਬੰਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁਧ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਂਗ ਰਚਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੜੀਕੀ ਚੇਹਰੇ ਨੂੰ ਬੇਪਛਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਖਾੜਕੂ ਸਿਖ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਦਵੜਨ ਲਈ ਰੋਅ-ਰੇਬੀਰੋ ਚੁੰਡੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਤਲਗਾਰਦ ਮਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੁਲਸ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਨੂੰ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੂਹ ਦੇ ਕੇ “ਸੀਖਾਂ ਪਿਛੇ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ” ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਵੀ ਫਰੰਟੀਏ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਦਾ ਪਾਖੰਡੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁੰਮਗਾਹ ਕਰ ਸਕਣਗੇ? ਜੇ ਫਰੰਟੀਏ ਸਰੋਆਮ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਵਿਰੁਧ ਮੁਖਬਰੀ ਦੀ “ਪਿਰਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ” ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਰੋਅ-ਰੇਬੀਰੋ ਜੁਡਲੀ ਵੀ ਇਹੀ ਕੁਝ ਹੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਫਿਰ ਭਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਕਿਹੜੀ ਹੋਈ? □

ਅਸੀਂ ਮੁਖਬਰ ਬਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ

ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ ਰੋਅ ਨੂੰ ਮੰਨਤੰਤਰ ਪੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਐਮ. ਪੀ. ਸੰਯੁਕਤ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ ਸੁਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਕਿਹਾ, “ਗਵਰਨਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸਨ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਓ ਵੀ। ਜਿਲਾ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕ ਤੰਗ ਨਾ ਹੋਣ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੋ।” ਰੋਅ ਨੇ ਤੱਟ ਇਹ ਕਹਿਕੇ “ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੂਤੀ ਦਿਓ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ” ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਦੇ ਅਸਲ ਤੇ ਬਣਦੇ ਅਰਥ (ਮੁਖਬਰਾਂ ਵਾਲੇ) ਸਾਹਮਣੇ ਉਭਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ “ਨਵੇਂ ਸਮਝੋਤੇ” ਖਾਤਰ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਡੋਲੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇਸ ਕੋੜੀ ਕਰਤੂਤ ਖਿਲਾਫ ਹਾਜ਼ਰ ਵਕੀਲਾਂ ‘ਚ ਰੋਹ ਮੱਚ ਉਠਿਆ। ਏ. ਐਸ. ਬੈਂਸ ਨੇ ਜਿਲਾ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਫਾਸੀ ਚੇਹਰਾ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਦਿਆਂ ਐਮ. ਪੀ. ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਰੋਅ ਦੇਖਕੇ ਰੋਅ ਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਅਚਾਨਕ

ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ‘ਕੱਲੇ ਨਾਲ ਗਲ ਕਰਨ ਲਈ’ ਅਰਦਲੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਸਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣੇ ਮਿ: ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਸਮਾਂ ਦੇ ਦਿਓ,” ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਆਖਿਆ ‘ਚ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।”

ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਭਵਨ ‘ਚੋਂ (ਅਸਲ ‘ਚ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ ਕਮਰੇ ‘ਚੋਂ ਹੀ) ਵਕੀਲ ਬਾਹਰ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਟੁੱਟਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਪੁਲਸ ਮੁਖਬਰੀ ਵਾਲਾ ਰੋਲ ਬੰਨ੍ਹ ਹੀ ਮੁੜਾਬਕ ਹੋਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਸਲ ਵਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। 8 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਜ਼ਿਲਾ ਹੈਡਕੁਆਟਰਾਂ ‘ਤੇ ਖਤਕਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਖੇ ਉਹਨਾਂ ਵਕੀਲਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦਿਓ ਜੋ ਨਵੀਆਂ ‘ਰਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀਆਂ’ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ। ਪੁਲਸ ਵਾਲੇ ਕਚਿਹਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੱਜੇ ਪਰ ਸਿੱਖ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਮੁਖਬਰੀ ਕਰਨ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਾਹ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸਬਾ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿਲਾ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਅਨਾਉਂਸਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸੱਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ (9 ਜੂਨ) ਰੱਦ ਕਰਨੀ ਪਈ। □

ਹਰਿਆਣਾ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸਿਆਸੀ ਪਰਛਾਵਾਂ

‘ਹਰਿਆਣਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ’ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਤੇੜੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਰਸੰਗ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। (ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਰੱਟੇ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ (ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪਾਣੀਆਂ) ‘ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ (ਜੋ ਕੇ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ‘ਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਹੀ ਹੈ) ਰੋਅ ਤੇ ਮਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਵੇਂ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਨੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਰੂਪ ‘ਚ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਉਸਨੇ ਉਘੜਵੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਤਰਜ਼ ਛੇੜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਅ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕੁਰਪਸਨ ਆਦਿ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਰਾਜੀਵ ਵਿਰੋਧੀ ਰੋਅ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਵੱਡੀ ਭਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ‘ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਲਹਿਰ’ ਅੰਦਰ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਕੜਾ ਅੰਸ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਉਠਾਣ ਬੰਨਣ ‘ਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਪਰਚਾਰ-ਪਸਾਰ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਸਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਖੇ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਜਨੰਨੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦੀ ਹਮਸਫਰ ਰਹੀ ਅਤੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਧੀ ਵਿਰੁਧ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਫੌਰੀ ਮਹੌਲ ਨੇ ਇਸ ‘ਲਹਿਰ’ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪਸਾਰ, ਸਕਤੀ ਤੇ ਵੇਗ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ‘ਚ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹ ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਫਤਵੇ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤਕੜੇ ਰਲਾਅ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਰਾਜੀਵ ਗਾਧੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਲੋਂ, ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਤੋਰੇ ਦੇ ਸੁਆਲ ‘ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਕੜੇ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ, ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਤਿਆਉਣ ਜਾਂ ਵਰਚਾਉਣ ਦੀ ‘ਨਤਮ’ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਤੇ ਕਚਲਣ ਦੀ ਵੱਧ ਨੇੜੀ ਪਾਰਲਾਨਾ ਫਿਰਕੂ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਰਿਆਣੇ ‘ਚ ਪਏ ਚੋਣ ਬਪੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਰਾਜੀਵ ਉਤੇ ਇਹ ਦਬਾਅ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ‘ਚ ਮੌੜਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਦਾ ਹੈ, ਦੋਨੋਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ‘ਚ ਅਕਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਰਮ-ਰੁਖ ਵਤੀਰੇ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਘਟ ਗਈਆਂ ਤੇ ਸਖਤ-ਰੁਖ ਰਵੱਈਏ ਦੀਆਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਨਾ ਪੰਜਾਬ ‘ਚ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਫੌਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਅਸਲ ‘ਚ

ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ‘ਜਥੇਦਾਰਾਂ’ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ‘ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਚੋਧਰੀਆਂ’ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਤੇ ਨਾਲ ਰਲਾਉਣ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਲੰਮੇ ਦਾਅ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤਾਕਤਾਂ ‘ਚੋਧਰੀ’ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸਮਝਕੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਲੈ ਦੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਾਵਨਵਾਦ ਦੇ ਹਮ-ਸਫਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੋਧ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਉਹ ‘ਚੋਧਰੀਆਂ’ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਰਖਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਲਗੀਆਂ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਅਧਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗੀ। ਸੋ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੇਤਲੀਆਂ ਪੈ ਚੱਲੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਲਗਾਤਾਰ ਦਿੱਲੀ ਕੋਲੋਂ ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਛ ਹਿਲਾਉਣ ਤੇ ਲਾਲੂ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲੇ ‘ਚ ਖੋਰ ਪੈਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਘੱਟ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਧ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾਉਣ (‘ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ’ ‘ਚ ਸਾਮਲ ਕਰਨ) ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਪਰਬੀਨ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਮਾਇਤੀ ਅਧਾਰ ਹੋਰ ਚੁਰੇਤਾ ਤੇ ਮਜਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਫਕ ਮਹੌਲ ਮਿਲੇਗਾ (ਕੀ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਇਸ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ)।

ਹਾਲਤ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਤੇ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਪਹਿਲੂ, ਦੋਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਚ ਆਪਸੀ ਕੁਝਤਣ ਤੇ ਦੁਸਮਣੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਕਟਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ‘ਚ ਭੁਗਤੇਗਾ। ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਿਆਸੀ ਸੀਮਤਾਈਆਂ ਕਾਰਨ, ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੁੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਮੌੜਾ ਪੈਣ ਤੇ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਇੰਧਰ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂ ਵੀ, ਸਾਇਦ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅ ਨੂੰ ਫੇਲ ਕਰਨ ‘ਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਜਿਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਚੋਧਰੀ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਉਸਦਾ ਸਮਾਜੀ ਅਧਾਰ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਮਲ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਛੇੜਾ ਛੇੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਟਕਰਾਓ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵੱਲ ਧੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਧਣ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ‘ਚ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਕਰੇ। □

‘ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ’ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੈਂਤੜਾ ਕੀ ਹੋਵੇ ?

ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਮਸਲਾ ਜਿੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਓਨਾ ਹੀ ਅਣਗੌਲਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਸਮਾਜਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਇਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਗਿਣਵਾ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫਾਂ ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ: ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਉੱਚ ਪਾਏ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਲਿਖਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਸੈਂਚੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਅਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰਚੇ ਗਏ ਗਰੰਥਾਂ—ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼, ਪੰਥ ਪਰਕਾਸ਼, ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀਂ; ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ ਆਦਿ—ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਆਸ਼ੇ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਨੂੰ ਉਛਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗਰੰਥ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਤਿਕਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਐਸ. ਐਲ. ਵਿਰਦੀ (ਐਡਵੋਕੇਟ) ਵਲੋਂ ਲਿਖੀ ਗਈ “ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ” ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੁਟਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸਹੀ ਅਤੇ ਅੱਤ ਜਰੂਰੀ ਕਦਮ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

“ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ” ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮ-ਨੁਮਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਬੀਜ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜੀਂਦੀ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਦਸ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲੇਖਕ ਮੁਤਾਬਕ ਦਲਿਤ ਕੈਟੇ-ਗਰੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਤਬਕੇ ਦੀ ਆਰਥਕ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਉਸ ਉਤੇ ਢਾਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਜਕ ਜਬਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਭਿਆਨਕ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ, ਲੁੱਟ ਤੇ ਦਮਨ ਨੂੰ ਦਲਿਤਾਂ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਕਿਉਂ ਸਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਵਿਦਰੋਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਤੋੜਿਆ ?

ਅੱਜ ਇਹ ਇਕ ਪਰਚੰਡ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।” ਪਰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ “ਆਰੀਆਈ ਸਿਧਾਂਤ” ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਤਪਾਤ ਚਾਰ ਕੁ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਆਰੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਚੋਧਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਘੜੀ ਗਈ ਇਕ ਘਾਤਰ ਸੀ। “ਆਰੀਆ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਕਸ਼ੱਤਰੀਆਂ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਅਵਸਰਾਂ, ਸਾਧਨਾਂ ਜਿੱਥਿਆ ਤੇ ਆਤਮ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਰੱਖਿਆ। ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਕਹਿਕੇ ਅੱਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦਲਿਤ ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁਖੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਚਤੁਰ ਵਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਘਟੀਆਂ, ਨੀਚ ਤੇ ਗੁੰਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਰੀਆ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵੇਦਾਂ, ਗਰੰਥਾਂ, ਸਿਮਰ-ਤੀਆਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਾਬਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਂਚ ਨਾ ਆ ਸਕੇ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਕਸ਼ੱਤਰੀ, ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ) ਵਿਚ ਵੰਡ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵੰਡ ਖੁਦ ਈਸ਼ਵਰ ਨੇ ਆਪ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੰਨ੍ਹ ਨੇ ਧਾਰਮਕ ਲਿਬਾਸ ਵਿਚ ਲਿਪਟੇ ਵਰਣ ਵੰਡ ਦੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਨਹੂਸ ਅਤੇ ਜਾਲਮਾਨਾ ਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਂਦਾ। “ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ” ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੰਬੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਮਾਜਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ‘ਧਰਮ ਦੰਡ’ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਮੰਨ੍ਹ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਜਕ ਕਾਨੂੰਨ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਭਾਗੀ ਹੈ।

ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ?

ਮੰਨ੍ਹਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵ ਇੰਨੇ ਜਿਆਦਾ ਸਮਾਜਕ ਜਖਰ ਅਤੇ ਆਰ-ਥਕ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ “ਦਲਿਤਾਂ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ?” ਲੇਖਕ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਸਬਦਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਤਾ ਹੈ “ਸਮਾਜੀ ਹੱਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮੰਨ੍ਹ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧਕੇ ਕੋਈ ਬਦਨਾਮ ਕਨੂੰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਜੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੀ ਇਹ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਨੇ ਉਹ ਸਖਤ ਸਮਾਜੀ ਬਦਸਲੂਕੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ? ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜੀ ਇਨਕਲਾਬ ਆਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਮਾਜੀ ਇਨਕਲਾਬ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਕੇਵਲ ਇਕ ਹੀ ਉਤਰ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਚਤੁਰਵਰਣ ਦੇ ਇਸ ਮਨੁੱਸ਼ ਸਿਸਟਮ ਕਾਰਣ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਲਾਂ ਦੇ ਫਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਨਾਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸੰਗੀਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਹਰ ਕੋਈ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਠਿਆ। ਚਤੁਰ-ਵਰਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦਾ ਰਾਹ ਸੋਚ ਤੇ ਲੱਭ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਨੀਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਉਤੇ ਬੇਬੱਸ ਸਨ ਅਤੇ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਦੀਵੀ ਗਲਾਮੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਗਲਾਮੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮਤ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।” ਭਾਵ ਬਰਾਹਮਣਸਾਹੀ ਨੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਨੂੰ ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਜਿਆਦਾ ਸੁਭ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਅਤੇ ਬੇ-ਹਥਿਆਰੇ ਰੱਖਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਚੰਮ ਦੀਆਂ ਵਲਾਈਆਂ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਸ ਸਬਕ ਨੂੰ ਰਚਿ-ਹਟ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਉਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਲਿਤ ਲਹਿਰ ਦੇ ਠੀਕ ਰੁਖ ਵਧਾਰੇ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਗਾਵਤਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖੋ?

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਭਾਗ ਵਿਚ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਇਤਿ-

ਹਾਸਕ ਅਤੇ ਮਿਥਹਾਸਿਕ ਬਗਾਵਤਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤਾਪ ਪਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਬਗਾਵਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਕਰ ਹੈ। ਪਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਬਗਾਵਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਣ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਚੋੜ ਨਾਲ ਹੀ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਬਗਾਵਤਾਂ ਦੇ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਗਾਵਤਾਂ ਸਮੇਂ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਘਾਟਾਂ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਦਿਆਂ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦੇ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨਿਚੋੜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਬਗਾ-ਵਤਾਂ ਸਮੇਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ” ਇਹ ਗੱਲ ਘੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਜੀਅ-ਜਾਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਕੋਹੜ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਦਰੁਸਤ ਜਵਾਬ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਕੀਮਤੀ ਸਬਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਈ ਦਲਿਤ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਜੋਤੀਰਾਏ ਫੂਲੇ ਦਾ “ਸੋਤਿਆ ਸੋਧਕ ਸਮਾਜ” (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ), ਪੈਰੀਅਰ ਸਵਾਮੀ ਨਾਟਿਕਰ ਦਾ “ਆਤਮ ਸਨਮਾਨ ਅੰਦੋਲਨ” (ਤਾਮਲਨਾਡੂ), ਬਾਬੂ ਮੰਗੂ ਰਾਮ ਮੁੰਗੇਵਾਲੀਆ ਦਾ “ਆਦਿ-ਧਰਮ ਅੰਦੋਲਨ” (ਪੰਜਾਬ), ਅੰਬੇਦਕਰੀ ਅੰਦੋਲਨ, ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਪੈਂਥਰ ਅੰਦੋਲਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਆਪਣੇ ਮਿੱਥੇ ਹੋਏ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਮੇਲ ਜੋਲ ਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਾਹਮ-ਣਵਾਦ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਫਾਇਆ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।” ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰਲੇ ਦਲਿਤ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਵਾਹ ਸਾਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ-ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਬਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕਸਾਰਤਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਜਾਤਪਾਤ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਰਵ-ਵਿਆਪੀ ਵਰਤਾਰਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਹਰ ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਇਕ ਸਾਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਨ ਉਹ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਹਨ ਉਹ ਬਿਹਾਰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਿਹਾਰ ਅੰਦਰ ਹਨ ਉਹ ਤੇਲਗੂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ। ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਤਪਾਤੀ ਜਬਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਵੀ ਫਰਕ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਰਾਹਮਣ ਵਰਗ ਦੀ ਉਹ ਸਮਾਜਕ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜੋ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਈਸ਼ਵਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਤਕੜੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ। ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਨਾਢ ਸਿੱਖ ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਦੂਜੇ ਵੱਡੇ ਵਾਹਕ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਤੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਅਜੇ ਕਬਾਇਲੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦੀ ਗੁਜਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਦੂਸਰੇ ਜਗੀਰੂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਜਕੜ ਵਿਚ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਤਾਂ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਮਾਏ-ਦਾਰੀ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਦਲਿਤ ਅੰਦੋਲਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਦਲਿਤ ਲਹਿਰ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਖਿੱਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਠੱਸ ਹਾਲਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਇਨ-ਕਲਾਬੀ ਕਾਇਆ ਪਲਟੀ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਪੈਣੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਉਹ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਦਬਾਏ ਸਤਾਏ ਤੇ ਲੁੱਟੇ-ਪੁੱਟੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕਮੁੱਠਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਣ ਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਵਸਤਾ ਵੱਢ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਇਕ ਮੁੱਠਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਅਖੌਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਗੱਦਾਰੀ

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਦਲਿਤ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ “ਮਾਰਕਸ, ਲੈਨਿਨ, ਸਟਾਲਿਨ ਅਤੇ ਮਾਰਚ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ.....ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁ-ਸਾਰੀ ਦਰੁਸਤ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਲੈਨਿਨਵਾਦੀ ਲਾਈਨ ਤਿਆਰ

ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਉਤੇ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਦਰੁਸਤ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਤਪਾਤੀ ਬਰਾਹਮਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਚੋਤਰਫਾ ਹੱਲਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਕਿ ਆਰਥਕ ਢਾਂਚੇ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ (ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਦੇ ਖਤਮੇ) ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਾਰ-ਢਾਂਚੇ (ਸਭਿਆਚਾਰ) 'ਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਤਪਾਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਆਰਥਕ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਸਭ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋਰ ਆਰਥਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹੀ ਲੱਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੂਰ ਦੀ ਵੀ ਸਾਝ ਨਹੀਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ “ਆਰਥਕਵਾਦੀ ਬਿਮਾਰੀ” ਕਹਿ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ “ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਦਾਰਥ-ਵਾਦੀ ਸੰਕਲਪ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਅੰਦਰ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਭੱਤ ਹਕੀਕੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੇ ਮੁੜ-ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਮੈਂ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਕੋਈ ਜੋਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਸਨੂੰ ਵਿਗਾੜਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਕ ਫੈਕਟਰ ਹੀ ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਕਟਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇਕ ਬੇ-ਮਤਲਬ, ਦੇਹ-ਹੀਨ ਅਤੇ ਬੇਹੂਦਾ ਵਾਕ-ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ-ਟਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਥਕ ਹਾਲਤ ਬੁਨਿਆਦ ਹੈ ਪਰ ਉਸਾਰ-ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗ... ...ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜੱਦੋਜਹਿਦਾਂ ਉਪਰ ਅਸਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਇਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਜੱਦੋਜਹਿਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ” ਉਸਾਰ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਂਗਲਜ਼ ਨੇ ਇਕੱਲੀ ਆਰਥਕਤਾ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਬਰਾਹਮਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜੱਦੋਜਹਿਦਾਂ ਉਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਬੂਲਿਆ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿਘਰੇ ਵਿਚਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਹਾਰ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡ ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ “ਕੀ ਕਰਨਾ ਲੋੜੀਏ?” ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ-ਧਾਰਕ, ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਜੋਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦਿਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਹੋਰ ਦਲਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਇਕ ਘਾਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦਰੁਸਤ ਉਭਾਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੇ ਉਲਟ ਸਿਰੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਰਥਕ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤਿੰਨਾਂ ਹੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੇਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹੀ 'ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਜੀ ਸਿਆਸੀ ਸਤਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ'।

ਦਲਿਤ ਪੱਖੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ "ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ" ਦੇ ਰਾਹ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਕ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਪੇਨ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਚਿੱਲੀ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਦੇ ਫੈਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਲਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ "ਸਟੇਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਪੁਲਿਸ, ਫੌਜ, ਨੌਕਰ ਸਾਹੀ, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜੋ ਅਸਲੀ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ..... ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾਂ ਤਾਂ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਸਵਾਲ ਸਟੇਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ ਇਸਨੂੰ, ਵਾਅ ਕੇ

ਦਲਿਤ ਪੱਖੀ ਨਵੀਂ ਸਟੇਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਚ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਮੌਜੂਦਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਬਰਾਹਮਣਵਾਦ ਹੀ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਸਮਾਜ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਵਾਹਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ।

ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਉਕਾਈਆਂ, ਘਾਟਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਲੱਭ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਮੁਦਲੀਆ ਕੌਂਸਿਲਾਂ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਕਾਈਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਉਕਾਈਆਂ ਦੀ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ "ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ" ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ ਕਦੀ ਵਾਰੀ ਦਰਸਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸਦਾ ਮੁਦਲਾ ਹੱਲ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੂਝਵਾਨ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਰਾਮ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਂ : ਦਲਿਤ ਇਨਕਲਾਬ

ਲੇਖਕ : ਐਸ. ਐਲ. ਵਿਰਦੀ (ਐਡਵੋਕੇਟ)

ਪਤਾ : ਰਤਨਪੁਰਾ, ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ, ਫਗਵਾੜਾ।

ਪੀ ਐਸ ਯੂ ਵਲੋਂ ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਫਤਾ,

ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. ਐਸ. ਐਫ.) ਦੀ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰੋਅ-ਰਿਬੇਰੋ ਜੁਡਲੀ ਵੱਲੋਂ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਨੇਜ਼ਾਨਾ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਤਲ ਕਰਨ, ਇਰਾਦੀ ਟਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਸਮਣ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਕੈਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮ ਵਿਰਕੇ ਦੇ ਯੋਜਨਾ ਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਤਲੇਆਮ ਖਿਲਾਫ ਵਿਦਿ: ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ 15 ਤੋਂ 22 ਜੂਨ ਤੱਕ ਰੋਸ ਹਫਤਾ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਫਤੇ ਦੌਰਾਨ ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਬਠਿੰਡਾ, ਮੋਗਾ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਆਦਿਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰੈਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟਵਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਭਾਰਦਿਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੁੱਝ ਕੈਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਗਲ ਜਾਣ ਦੇ ਚੰਦਰੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਠੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿ: ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸਟੇਟ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਜਾਹਰਾ ਤੇ ਗੁੱਝੇ ਹੱਥ ਕੰਡਿਆਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ

ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੌਮਾਂ, ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੰਗਰਾਮੀ ਮੁਹਾਜ਼ਾ ਹੀ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ-ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਕੋਡੀ ਚਿੱਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਰਥਕ ਕਦਮ ਪੁੱਟੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰੈਲੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ 'ਜਬਰ ਤੇ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ' (ਅਸਲ 'ਚ ਜਬਰ ਹਿਮਾਇਤੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ) ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪਰਚਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਠੋਸ ਰੂਪ 'ਚ ਪਰਦਾ ਚਾਕ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਫਰੰਟੀਆਂ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣਿਆਂ 'ਚ ਸਾਂਝ ਜਾਹਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਰੰਟਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਉਲਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਧਰਕੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਆਈ. ਟੀ. ਆਈ. ਬੁਦਲਾਡਾ ਵਿਖੇ ਪੀਰੂ ਵਿਚਲੇ 'ਸੂਰਮਗਤੀ ਦਿਵਸ' ਦੇ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। □

ਨਕਲੀ ਨਕਸਲੀਏ ਜਾਬਰ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਕੁਛਤ 'ਚ

ਹਰਜੀਤ ਅਟਵਾਲ

ਸਮਤਾ ਦੇ ਜੂਨ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਛਪੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਉਭਾਰੇ ਤਾਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਰਖ ਰੋਖਾ ਅਤੇ ਨਾਗੀ ਰੋਡੀ ਗਰੁੱਪ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਸਮਤਾ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਖਿੱਝ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਜਵਾਬੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੇਲੰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਖਿੱਝ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਜੀਅ-ਜਾਨ ਨਾਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਨਕਸਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿਤੇ ਹੋਣ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਉਸ ਲਹਿਰ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੋਲੀ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪੈਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਤ-ਚਿੱਤ ਹੋਕੇ ਸੁਣ ਸਕਣਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇਕ ਵੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ, ਜ਼ਬਰ ਅਤੇ ਫਾਸੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਜਲਸਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਫੌਰਸ ਭੇਜਦੀ ਹੈ.....ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਕੱਢ ਲੈਣਾ ਕਿ ਨਕਸਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ.....ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕੇ, ਜ਼ਬਰ ਅਤੇ ਫਾਸੀ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤਕੇ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ? ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਮਤਾਬਕ ਗੁਰਮੇਲ ਨੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਦਾ "ਸਟੈਂਡ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਹੈ?

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮਿਸਾਲ ਹਜਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਸਾਲ

ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਨਤਕ ਲੀਹ ਪਰਚੇ ਦੇ ਜੁਲਾਈ-85 ਅੰਕ 'ਚ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਉਤੇ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਬੋਲੇ ਗਏ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਨਾਗੀ ਰੋਡੀ ਮਾਰਕਾ ਪਰਚੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ "ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਤੁਨਲਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਖਾਲਸ-ਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਪੁਸ਼ਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ ਜਾਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ.....ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਇਹਦਾ ਹੱਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਖਿਲਾਫ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਸਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ ਸਗੋਂ ਹਰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਲਈ ਹਕੂਮਤੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਗਰਦਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ 'ਚ ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣੀ ਬਣਦੀ ਸੀ.....ਇਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੇ ਜਜਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਗਰਦਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਟੱਲ ਲੜ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣ।" ਇਥੇ ਜਨਤਕ ਲੀਹ ਨੇ ਕੋਈ ਲੁਕ ਲੁਕਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਜਨਤਕ ਲੀਹ ਦਾ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੁਚਲ ਦੇਣ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ? ਜਨਤਕ ਲੀਹ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਮੁਤਾਬਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ। ਜੇ ਹਕੂਮਤ ਉਹਨਾਂ ਉਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਨਤਕ ਲੀਹ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ "ਹਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ" ਦਾ ਅਮਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀ ਅਰਥ ਬਣਦਾ ਹੈ ਇਸਦਾ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਾਠਕ ਖੁਦ ਆਪ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਨਤਕ ਲੀਹ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਸਾਫ ਪੁੱਛੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਾਥੀ ਜੇ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਉਤੇ ਜਾਬਰ ਹਕੂਮਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਚਲ ਰਹੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਦੱਸਣ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਹੱਛੇ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੀ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਉਹ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਹੈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਉਹ ਸਮਾਜੀ ਹਕੀਕਤ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਨ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਉਤੇ ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਢਾਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਮਤਾ ਦੇ ਜੂਨ ਅੰਕ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਮਾਜੀ ਹਕੀਕਤ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਇਕ ਸੁਰ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਵਾਜ਼ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਸਾਥੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਾਹਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਹਕੀਕਤਮੂਖੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲਹਿਰ ਦਾ ਭਲਾ ਵੀ ਇਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਨਕਸਲੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਤੁਫ਼ਤ ਜਾਂ ਚੜ੍ਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਲੋਡਰਸਿਪ ਉਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਦਕਾ ਪਾਉਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦਾ ਜੋਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡ ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਹੀ ਹਦਾਇਤ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ “ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਈ ਬਹਿਸ-ਭੇਤ ਦੇ ਅਖਾੜੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਇਹ ਪਰੇਲਤਾਰੀ ਦੀਆਂ ਲੜਾਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਦਸਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੱਲ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗਦਾਰ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਗਰੁੱਪ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ “ਭਾਰਤ ਦੀ ‘ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ’ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਪਰ ਕਾਂਗਰਸ, ਭਾਜਪਾ, ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ, ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੱਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉਪਰ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਉਪਰੇਕਤ ਪਿਛਾ-ਖਤੀ ਤੇ ਮੋਕਾਪ੍ਰਸਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਗ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਟ ਹੋਣ ਦਾ ਨੱਪਾ ਲਾਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰ ਨਾਲ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ” ਇਹ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਮਾਇਤੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਨਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੇਲ ਵਲੋਂ ਖਿਆਲੀ ਗਈ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਕੱਟ ਸਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ

ਸਮੇਤ ਸੁਰਖ ਰੇਖੀਆਂ ਦੇ, ਇਸਨੂੰ ਕੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ।

ਸਿਰਫ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮੰਨੋ ਪਰਮੰਨੋ ਮਾਰਕਸੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਨੰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਰੂਪ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਿਪਨ ਚੰਦਰ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦਾ 17 ਮਈ ਦੇ ‘ਸਿੱਧੇ ਅਬਜਰਵਰ’ ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ “ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਤਾਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵੱਖਵਾਦ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿਠਣਾ ਪਵੇਗਾ।.....ਸਖਤੀ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਤਾਂ ਹੀ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਫੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਦਾਈਆ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.....ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਵਾ ਦਿਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ “ਜਖਮਾਂ ਉਤੇ ਮਲੂਮ ਲਾਉਣ” ਜਾਂ ਆਮ ਵਰਗੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਸੋਂਪਣ ਵਰਗੇ ਨਾਵਾਂ ਹੇਠ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਕੂਮਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ [ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਕ] ਪਤਿਆਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਮੁੜੇਗੀ.....ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸੈਕੂਲਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੋਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿਠਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸੂਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।” ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਲਿਖਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਵਾਲੇ ਮਾਰਕਸੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਬਿਪਨ ਚੰਦਰ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਗਿਰੀ ਲਾਲ ਜੈਨ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ 9 ਜੂਨ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਚ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਫਰਕ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਗਿਰੀ ਲਾਲ ਜੈਨ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਿਪਨ ਚੰਦਰ ਦੀ ਸੁਖਸੀਅਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਕੱਢਣਾ ਨਹੀਂ, ਨੁਕਸ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਿਆਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸਮਝ ਵਿਚ ਹੈ—ਜੋ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਹੀ

ਤਸਲੀਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਸਵੈ ਇਛਤ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੋੜ ਨੂੰ—ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੁਕਾਮ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਥੋ ਇਕ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਪਨ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮਤਾ ਦੇ ਜੂਠ ਅੰਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਹਾਵੀ ਹੈ” (ਸਫ਼ਾ 8) ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਇਸ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਅਰਧ-ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ [Political Implications] ਨੂੰ ਫਰੋਲ ਕੇ ਸਮਤਾ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਦਰੁਸਤ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਦਾ ਤਰਕ ਸਾਡੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਉਸਾਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕਈ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਹਮਾਇਤੀ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਮੁਖਬਰ ਹੋਣਾ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਬੀ ਗੁਰਮੇਲ ਨੇ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਅਤੇ ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਗਰੁੱਪਾਂ ‘ਤੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਸਾਬੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਸੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚਾਰ ਸਮੇਂ ਮਗਰਲੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ।

ਸੱਚੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਕੀ ਹੋਵੇ ?

ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦੋ ਸਹੀਦਾਂ—ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੁੱਡੀਕੇ—ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਹੀਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਹੀਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸਹੀਦ ਰੰਧਾਵਾ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਉਸ ਪੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀਆਂ ਇਕ ਦੋ ਢਾਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਸਹੀਦ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੇ ਕਾਜ ਨੂੰ ਅਗਾਹ ਵਧਾਕੇ ਹੀ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਹੀਦ ਜੂਝਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਜੋ ਲੋਕ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ “ਜਬਰ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ”

ਜੇ ਕੋਈ ਗਰੁੱਪ ਆਪਣੇ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਛਪਣ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹੇ ਆਮ ਛਾਪੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ? “ਜਨਤਕ ਲੀਹ” ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜੇ ਕੋਈ ਗਰੁੱਪ ਕਿਸੇ ਪੁਲਸ ਅਫਸਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉਤੇ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲਵੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ? ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਦੇ ਇਕ ਪਤਰਕਾਰ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਲਾਈ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ “ਰੈਡ ਗਾਰਡ” ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜੇ ਕੋਈ ਪਰਚਾ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕੰਮ ਰਹੇ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਜਾਂ ਪਰਚਿਆਂ ਦਾ ਨਾਅ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਗੁਪਤ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੋਰਸ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲਸ ਉਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਕੱਢਣ ਲਈ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੀ ਫਿਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪਰਚੇ ਜਾਂ ਗਰੁੱਪ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ? ਸੁਰਖ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਲੀਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

[ਸਿੰਘਾਦਕ ਜੀ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਸਮਤਾ ‘ਚ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਨੀਤੀ ਨਿਰਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਬਹਿਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਸਮਤਾ ਸਮੇਤ ਪੰਗਾਮ, ਦਿਸ਼ਾ, ਸੰਗਰਾਮ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਸ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ‘ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿਉਗੇ]

ਦੋ ਛੱਟੇ ਹੇਠ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਹਿੰਦੂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਲੜਾਉਣ ਲਈ ਅਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਹਥਿਆਰ ਮੰਗਕੇ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਇਨਕਲਾਬ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸਹੀਦਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣਾ ਵੀ ਸਹੀਦਾਂ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ, ਵਿਤਕਰੇ ਵਿਰੁਧ ਡਟ ਰਹੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜਬਰ ਵਿਰੁਧ ਉਠ ਰਹੇ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦਾ ਸਾਥ ਅਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਸਹੀਦਾਂ ਦੇ ਕਾਜ ਭਾਵ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਹੀ ਸਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਗਾਮ ਅਜਿਹੀ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। □

ਜਾਦੂ ਉਹ ਜੋ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹ ਬੋਲੇ,

‘ਜ਼ਰ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ’ ਦੇ ਬਣਨ ਸਮੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਫਰੰਟ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਸਮਝ ਦੇ ਅਧਾਰ ‘ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਸਪੱਸਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਬਰ ‘ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਇਹ ਫਰੰਟ, ਹਕੀਕੀ ਰੂਪ ‘ਚ, ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਲੜੇਗਾ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਵਾਹਕ ਬਣਦਾ ਹੋਇਆ, ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਮੂੰਹ-ਮੰਡੀ ਬੈਠੇ ਹਿੰਦੂ ਤਬਕੇ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹੀ ਪੈਂਠੇ ਪਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਬਣੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਇਹ ਨਿਰਨਾ ਕੁਝ ਓਪਰਾ ਲਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗਿਲ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫਤਵਾ ਵਧਵਾਂ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਫਰੰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਮਲਦਾਰੀ ਤੇ ਇਹਦੇ ਬੁਲਾਰੇ “ਟਾਕਰਾ” ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਢੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹਕੀਕਤ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਸੰਗਾ ਵਿਕਾਈ ਦੀ ਇਹ ਸਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ‘ਚ ਕੇਂਦਰਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਹਿਰ ਨਿਵਾਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਫਰੰਟ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਪੈਂਤੜੇ ਤੇ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਜੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਫਿਰਕੂ ਅੰਸ ਲੈ ਕੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ...ਅਕਸਰ ਉਹ ਸੋਚ ਵਿਚਲੇ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਅੰਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਖਾਲਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਫਰੰਟ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।”

ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਲੀਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹੀ ਇਸ ਲੀਹ ਦਾ ਸਮਾਜੀ ਅਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਫਰੰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੰਗੇ ਦੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਜੈਤੋਂ, ਰਾਮਪੁਰਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਇਹਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਮੁਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ “ਖਾਲਸਤਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਗਰਦਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ‘ਚ ਕੇਂਦਰਤ” ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਫਰੰਟ “ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ” ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁਖ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ‘ਚ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀ ਫਰੰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਲੀਹ ਤੇ

ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਤਰਕਸੀਲ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਫਰੰਟ ਵਾਕਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹਰ ਜਾਬਰ ਕਦਮ ਵਿਰੁਧ ਜੂਝਣ ਦਾ ਬੜਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਇਸ ਫਰੰਟ ਦੁਆਲੇ, ‘ਫਿਰਕੂ ਅੰਸ’ ‘ਚ ਰੰਗੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਖੂਨੀ ਜਥਾੜਿਆਂ ‘ਚ ਨਪੀੜੀਆ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਘਟਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦਲਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਭਰਵੇਂ ਰੂਪ ‘ਚ, ਇਸ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਰਗ ਫਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫਟਕੇ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫਰੰਟੀਆਂ ਦੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਮਗਰ ਪ੍ਰਫ ਹਿਲਾਉਂਦੇ, ਰੋਲ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਫਰੰਟ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪਿਛੋਕੜ ਕਰਕੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁਧ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪਰਪੰਚ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਸਰਕਾਰੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁਧ ਲੜਨ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਰਟਨ ਮੰਤਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇ, ਪਰ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਇਹਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸਮਾਜੀ ਅਧਾਰ (ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਅੰਦਰ) ਹੋਰ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਧੂਹ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦਾ ਘੁੰਦ ਚੱਕਣ ਲਈ ਤਕੜੇ ਮਾਨ-ਸਕ ਹੁਲਾਰੇ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਕੋਈ ਅਲੋ-ਕਾਰੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਧੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਵਾਹਕ ਬਣ ਜਾਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਫਰੰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਜਬਰ ਤੇ ਧੱਕੇ ਧੌੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਤਾਈਆਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਖਤਰੇ ਮੂੰਹ ਆਈ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੰਦਾਨੇ ਜੰਗ ‘ਚ ਕੁਦ ਰਹੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਕੋਹੜ ਵਿਰੁਧ ਉੱਠ ਰਹੇ ਦਲਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਦੋਜਹਿਦਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਹਿਰੀਲਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜਨਾ ਹੈ। ਫਰੰਟੀਏ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਥਾਂ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦਲਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਹੀ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਨਜਲਾ ਇਹਨਾਂ ਭਾਈ-ਚਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਹੀ ਝੜਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਤਰਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜਲੂਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਬਣਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣਨ ਵੱਲ ਧੱਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। □

ਮਾਲਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੇ ਬਰਜਿੰਦਰਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, ਫਗਵਾੜਾ ਗੇਟ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਛਪਵਾਏ, 1 ਏ,

ਗੱਲ ਮਾਰਕੀਟ, ਮਿਲਾਪ ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕਿੱਧਰ ਨੂੰ ?

ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਖੁਰ ਰਹੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਧੱਕਾ ਲਗਾ ਹੈ। ਦਸੰਬਰ 1984 ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ 'ਹਿੰਦੂ ਜਨੂਨ' ਦੇ ਬੇੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 400 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਾਖ, '86 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਹੀ ਖੁਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ, ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਮਿਜੋਰਮ ਵਿਚ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਨ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਚੁੱਪ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਹਿੰਦੂ ਜਨੂਨ' ਦੇ ਬੇੜੇ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜਿੱਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ 'ਮੁਸਲਿਮ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ' ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ 'ਕਾਮਨ ਸਿਵਲ ਕੋਡ' ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦਬਾਅ ਨਾਲ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਿਰੁਧ ਮਹੱਲ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਇਕ ਧੜੇ ਵਲੋਂ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨੋਂ ਵੀ ਰਾਜੀਵ ਉਤਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਮੱਤਭੇਦ, ਦੋ ਅਫਸਰਸਾਹੀ ਸਰਮਾਏ-ਦਾਰ ਗੁੱਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਅਜ਼ਾਦੇਦਾਰ, ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਪਰੋਸ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਧਿਰ ਵਲੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਸਮ-ਝੋਤੇ ਤੋਂ ਪੈਰ ਖਿੱਚਣ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧੱਕਾ ਲਾਇਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਏ. ਪੀ. ਵੇਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ-ਜਲੀਲ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਨਾਲ ਅਫਸਰਸਾਹੀ ਦੀ ਇਕ ਪੂਰੀ ਧਿਰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਗਈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀਆਂ ਬੰਫ਼ਰਜ, ਸਵੀਡਨ ਤੋਂ ਤੋਪਾਂ ਖਰੀਦਣ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਾ ਭਾਡਾ ਫੁੱਟਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਖਰੀਦਣ 'ਚ ਹੋਈ ਹੋਰ ਫੇਰੀ ਦੇ ਪੱਲ ਖੁਲ੍ਹਣ ਨੇ 'ਜਨਾਬ ਸ਼ਬੱਰਾ' ਦਾ ਸਵੱਛ ਚਿਹਰਾ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਨੰਗਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਹੋਰ ਧੱਕਾ ਲਾਇਆ। ਮਸਲਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਨਵੀਂ ਚੱਲਣ ਲਗੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦੇ ਢੰਗ 'ਚ ਕੋਈ ਨਲਾਇਕੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਗੜ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕ ਸਿਆਸੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਅੱਡ ਅੱਡ ਧੜਿਆਂ ਵਿਚ ਮੱਤਭੇਦ ਫੁੱਫੇ ਹੋ ਗਏ

ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਡੀ ਲਾ ਕੇ ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਮਕ-ਸਦ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ, ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਕ ਯੋਗ ਆਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਉੱਠਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਰਬਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਨੇਤਾਈ ਚੌਕੜੀ ਕੋਲ ਹੋਣ ਨੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਪ੍ਰਤੀ ਬਦਜਨੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਨਾਅਹਿਲੀਅਤ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਇਸ ਖੁਰ ਰਹੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸਖਤ ਹਾਰ ਨੇ ਵੀ ਧੱਕਾ ਲਾਇਆ। ਰਹਿੰਦੀ ਖੂਹਦੀ ਕਸਰ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਲੋਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰਬਾ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ 1200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਤਨਾਲ ਤੇਲ ਰਿਡਾਇਨਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਖੌਤੀ ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦਾਅ ਤੇ ਲਾ ਦਿਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੁਰਕੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂਨ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਰਖਿਅਕ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਢੰਡਰਾ ਪਿੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲਗਪਗ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਹੀ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਫੁੱਟੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਲੰਕਾ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਮੇਰਠ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਵੀ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਟੇ ਗਏ ਕੁਝ ਕਦਮ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਡਾਢੀ ਹਾਰ ਨੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਵਲੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਹ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੇਂਕਟਰਮਨ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਏਨੀ ਕੁ ਜਿੱਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਲਾਈ ਰਖ ਸਕੇ ਇਸਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਵੇਂ 1969 ਵਿਚ ਹਿੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀ-ਕਰਨ ਕਰਕੇ, ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਭੱਤੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ

ਗਰੀਬ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਫੈਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਆਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦੰਡੋਰਾ ਪਿਟਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ 1970 ਵਿਚ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਘੋਲ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ ਸਨ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰਾਂ 'ਦੁਰਗਮਾਤਾ' ਦੀ ਪਦਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਖੁੱਸ ਚੁੱਕੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਾਟਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ 1982 ਤੋਂ ਹੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਅਪਨਾਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੇਗ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਏਧਰ ਧੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਾਰ ਵੀ ਉਸਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਲਗਦੀ ਹੈ। (ਇਸ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਦੇਵੀ ਲਾਲ ਵਲੋਂ ਹੀ ਆਣਵੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ ਨੇ ਹਰਿਆਣਵੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਧਾਰ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਦਰਬਾਰ ਵਲ ਸੋਧਤ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੁੱਧ ਸੋਧਤ ਕਰਕੇ ਦੋਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਰੋਝ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।) ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਦਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਫਾਜ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੋਰ ਚੋਰੇੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਸਾਥੀ ਸੰਪਾਦਕ,

ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਨਕਲੀ ਨਕਸਲਬਾਜ਼ੀਆਂ ਵੱਕਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ ਸਮਝ ਦੇ ਹਕੂਮਤ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜਵਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੁਆਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਣਿਆਂ 'ਚ ਸਾਂਝ ਕਿਉਂ ਆ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਠੱਜ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ। ਬੱਸ ਚੀਠਤਾਈ ਨਾਲ ਕਹਿ ਛੱਡਦੇ ਆ ਕਿ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਐਂ ਤਾਂ ਹੋਈ ਸਕਦੇ। ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਤੇ ਮੁੜ ਭਾਤ ਮਾਰਨ ਦੀ ਥਾਂ "ਜਬਰ ਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਫਰੰਟ" ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਹਕੂਮਤ ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਨੂੰ ਫੁਪਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ (ਸਿਰਫ ਇਹੀ) ਖਾਸੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਇਸ ਲਈ ਫਰੰਟ ਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਨੰਗਾ

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤਾ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਨਿਰਮਲ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਦਰੁਸਤ ਹੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ "ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਹੋਰ ਵੀ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਘਿਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬਿੱਲੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਜਾਨਵਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬੇਖਲਾਹਟਾ ਚ ਆ ਕੇ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਗਲ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।" ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸ ਦੇ ਗੱਲ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੋ: ਅਸ਼ੀਸ ਨੰਦੀ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ "ਮੈਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਸਮਾ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਪਾਗਲਪਨ ਵਧੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਤਨਾਅ, ਵਾਧੂ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ ਸਗੋਂ ਵੱਧ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਕੌਮੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਲ ਸ਼ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਜਿਸ ਦੰਗ ਨਾਲ ਹਾਲਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਜਬਰੀ ਸੁਹਰਤ ਦੀ ਵੱਟਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਰਾਕੋਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਰਖਤਾ ਭਰੀ ਨਾਟਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਰੇਆਮ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਏ ਤੇ ਫਿਰ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਵੱਟਤ ਕਰੇ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਹਕੂਮਤ ਮੁੜ ਸੱਜਾ ਵਿਚ ਆ ਸਕੇ।" □

ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਫਰੰਟ ਦੀ ਰੂਹ-ਰਵਾ ਨਾਗੀ ਰੈਡੀਏ ਤਾਂ ਸੱਸਟ ਰੂਪ 'ਚ ਹੀ ਆਪਣੀ (ਉਲਟ) "ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਨਤਕ ਲੀਹ" ਅੰਦਰ "ਸਿੱਖ ਧਰਮੀਆਂ" ਨੂੰ ਮੱਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ "ਸਿੱਖ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜ ਨੀ ਕਰੋਗੇ" ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ "ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਦਸ਼ੋਣੇ ਝੱਲਣੇ ਪੈਣਗੇ"। ਇਸਦਾ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਬਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਤਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਤੀਰਾ ਹੈ। ਰਿਬੋਰੋ ਹੋਰ ਕੀ ਐਦੂ ਵੱਖ ਕਹਿੰਦਾ? ਆਪਣੀਆਂ ਸਫਾਂ 'ਚ ਉਹ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਹਕੂਮਤ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸਿਆਸੀ ਚੋਣਨਾ ਭਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆਂ ਬਿਆਨ ਪੜਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ "ਮੁਕਤੀ ਸੰਗਰਾਮ" ਪਰਚਾ ਚੁੱਕੋ। ਰਾਮਪੁਰੇ ਫੂਲ ਦੇ ਆਪਣੇ (1984 ਤੱਕ ਦੇ) ਕੰਮ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ "ਆਹਲਾ ਨਮੂਨੇ" ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਖੁਦ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲ ਕੇ ਉਥੇ 30-40 ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਤੇ ਉਹ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਾਟਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਵੱਡਾ

ਹਿੱਸਾ ਗੈਰ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਵਿਅਰਥ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਨਾਗੀ ਰੈਡੀਓ ਕਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਖਾਸਾ ਜੋਰ ਲਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਗੈਰ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦੇ ਡਰਦੇ ਮਾਰੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਈ ਨੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ! ਰੜਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਜਾਂ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ 'ਚ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਹੁਣ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਫੌਜ ਨੇ ਕਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ, ਆਪਾਂ ਕਾਹਨੂੰ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰੀਏ ! ਇਹ ਹੈ ਨਾਗੀਰੈਡੀਆਂ ਦੇ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਮਝ ਦੇ ਦਿਵਾਲੇ ਦਾ ਠੋਸ ਨਮੂਨਾ ਜੋ ਹਾਲੇ ਵੀ ਨਾਗੀਰੈਡੀਆਂ ਦੀ ਬੀ. ਟੀ. ਟੀ. ਟਾਕਰਾ ਮਾਰਕਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ), ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਫਰੰਟ ਹਕੂਮਤੀ ਜਬਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ — ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ? ਫਰੰਟ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਜੈਤੋ ਤੇ ਰਾਮਪੁਰੇ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀਆਂ ਨਾਗੀਰੈਡੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ — ਬਾਅਦ 'ਚ ਸਹੀ ।

ਨਵਦੀਪ ਬਿੱਟੂ
ਬਠਿੰਡਾ

ਸਾਬੀ ਸੰਪਾਦਕ,

ਜੈ ਪੰਜਾਬੀਅਤ

ਪੰਗਾਮ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨੇ ਨਾਗੀਰੈਡੀਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ । ਇਹ ਅਖੌਤੀ ਨਕਸਲੀਏ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਤਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਘਿਰਣਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਖਾਤਕੂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭੈੜੇ ਭੈੜੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਲਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਜਾਬਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੰਨ ਲਓ ਇਹ ਜਬਰ ਅਤੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਣ ਇਹ ਸਹਿਰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਪਰ ਜਦੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੁਲ ਕਿਉਂ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ? ਕੀ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਆਪ ਨਾ ਬਣੇ ?

ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲਿਖਦੇ ਰਹੋ, ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਦਾ ਕਤਰਾ ਕਤਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ । ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਲਵਾ ਲਵੋ ।

ਤੇਰਾ ਨਿੱਤਰਾ ਵੀਰ
ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ
ਜਿਲਾ ਫਤੀਹਗੜ੍ਹ

ਪਿਆਰੇ ਵੀਰ ਮਲਵਿੰਦਰ

ਪੰਗਾਮ ਪਤ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ । ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਨਕਸਲੀ, ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਨਕਸਲ 'ਤੀ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੀ ਨਫਰਤ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਕਸਲ-

ਬਾੜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪੜਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਰਚਾ ਪੰਗਾਮ ਵੀ ਪੜ ਕੇ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖਾਤਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸਨ । ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕਲੇ ਨੇ ਹੌਸਲਾ ਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਪੰਗਾਮ ਪੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਖ “ਰਿਬੋਰੋ ਵਿਚ ਮੰਨੂ ਦੀ ਰੂਹ ਆ ਵੜੀ” ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਬੱਸ ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪੰਗਾਮ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਖੱਤ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ [ਗੱਬਰ] ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ । ਉਸ ਬੁੱਚੜ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਕਸਲ-ਬਾੜੀਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀਤਾ ਸੀ ਬੱਬਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਰਬੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਟੁਕੜਾ ਟੁਕੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ — ਖੁਦ-ਮੁਖਤਾਰੀ — ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਡੁਲੇ ਖੂਨ ਦੇ ਕਤਰੇ ਕਤਰੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਵੇਗਾ । ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਭਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਥਿੱਤੀ ਧਮਾਕਾਖੇਜ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਸਾੜ ਕੇ ਸਵਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਪੁਲਸ ਜਬਰ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਐਨਾ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ । ਅੱਜ ਤੋਂ ਅੱਠ ਦਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖਬਰ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਜੈਤੋ ਨੇੜੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਸੱਕੀ ਅੱਤਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ । ਬੌੜੀ ਬੌੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸੱਤ ਥਾਈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਖੂਨ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ ।

ਨਕਸਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਚੱਕ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰਾਹ ਤੇ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਖਾਤਕੂ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਆਮ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਧੱਬਾ ਲੱਗੇਗਾ । ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਲ ਝਾਕਣਾ ਛੱਡਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਗੱਦ ਵਿਚ ਬੈਠੋ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੋ । ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਲ ਝਾਕ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਸਮਝੋ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਸਮਝੋ ।

ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਵਤੀਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ । ਜੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖੂਨ ਦਾ ਗਲਾਸ ਦੇਣਾ ਪਿਆ : ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਖੂਨ ਦਾ ਗਲਾਸ ਦੇ ਕੀ ਵੀ ਘੁਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ । ਹੁਣ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਨ ਖਾਤਕੂ-ਆਂ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਜਿਸਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੰਗਾਰੇ,
ਉਸਦਾ ਜਿਉਣ ਦਾ ਰਹੇ ਨਾ ਹੱਜ ਕੋਈ
ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਦੀ ਇਚਤ ਨੂੰ ਗਿਆ ਰੋਲਿਆ
ਮਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਪੰਜ ਕੋਈ
—ਇਲਾਕਾ ਜੇਤੋ ਤੋਂ ਇਕ ਪਾਠਕ

ਸਾਥੀ ਸੰਪਾਦਕ

ਸਮਤਾ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ਵਿਚ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਇਕ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅੱਧ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਬਹਿਸ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਪਰ ਬਹਿਸ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਲਿਖਤ ਨਾ ਛਪ ਸਕੀ। ਸੰਪਾਦਕ ਸਮਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਇਨਾਮਾਂ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕੱਟ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਾਸ਼ ਵਿਚ ਛਾਪ ਕੇ ਧੰਨ-ਵਾਦੀ ਬਣਾਓਗੇ। ਲਿਖਤ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਭਾਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ :—

ਜੈਕਾਰਾ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 1987 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ “ਫਿਰਕੂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਫ਼ੂਰ ਵਾਂਗ ਉਡ ਜਾਵੇਗੀ।” ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਸੇ ਹੀ ਮਹੀਨੇ ਲਾਈਸੈਂਸਾਂ ਦੀ ਆਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਬਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਛੱਡੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀ ਜਲੀਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੱਚੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਾਥੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੂਲਾ ਰੋਡੀ ਵਾਲੇ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਹਥਿਆਰ-ਬੰਦ ਟੱਕਰਾਂ 'ਚ ਉਲਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਵੱਡੇ ਦਲਾਲ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਚੈਲੰਜ ਸੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੰਜੇ 'ਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਉਣਾ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਸਰਮਾਏ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਵਧਾਰੇ ਲਈ ਮੰਡੀ ਦੇ ਖੁੱਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਟੇਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਤਕੜਾ ਖਿੰਡਾਅ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ

ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੱਖਵਾਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਨਾਂ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਟੋਪੀ ਹੀ ਲੱਥ ਜਾਣ ਦਾ ਹਕੀਕੀ ਖਤਰਾ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਾਕਮ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ “ਬਲੀਉ ਸਟਾਰ” ਅਤੇ “ਵੂਡਰੋਜ਼” ਵਰਗੇ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਅਜਮਾ ਕੇ ਵੇਖ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਣ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਤਕ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਉਹ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸਾਥੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮਤਾ ਦੇ ਪਾਠਕ ਸਾਥੀ ਗੁਰਮੀਤ ਵਾਂਗ “ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਬੁਰਜੂਆਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਚੇਤਨ” ਹੋਣ ਦੇ ਝੋਲੇ ਪੈਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਕਰਮ ਬਰੱਸਟ ਵਾਂਗ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਦਿੱਖ ਬਣ ਜਾਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਢ ਵੱਢ ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਜਿਹੜੇ ਸਾਥੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਕਸਲੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਲੋਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਲੱਗੇ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉੱਤੇ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਉਭਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਬਰ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਥ ਠੱਕਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖੋਂ ਸਿਧਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭੜਕਾਹਟ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਭੜਕਾਹਟ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣਾ ਮਾਨਸਕ ਤਵਾਜਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋਲ ਦੀ ਧਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ, ਲੁਟੇਰੇ ਅਤੇ ਜਾਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਉਲਟਾਉਣ ਵੱਲ ਹੀ ਸੋਧਤ ਰਖਦਾ ਹੈ।

—ਪਿੰਡ ਕਾਹਲਵਾਂ [ਜਲੰਧਰ] ਤੋਂ ਇਕ ਪਾਠਕ

ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਉਤੇ ਹੌਲਨਾਕ ਅਤਿਆਚਾਰ

ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੱਸੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ. ਦੇ 'ਟਾਰਚਰ ਸੈਲ' ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਆਏ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸ਼ਾਟ ਸਰੀਰ ਦੇ ਆਮ ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਤੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕਰੰਟ ਵਾਲੀ ਇਕ ਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਨਰੇਟਰ ਚਲਾ ਕੇ ਦੂਜੀ ਤਾਰ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਕੰਬ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਨ ਲਬਾਂ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਰ-2 ਕਰੰਟ ਲਾਉਣ ਤੇ ਇੰਦਰੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੁਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਪੁੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਰਚਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਢੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਆਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੋਈ ਨਾਂ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿਪੁੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਟਾਰਚਰ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਕੰਜੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਫਸਾ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਰੇਟਰ ਜਦੋਂ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਕੰਜਾ 60 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੋਣ ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਕੰਜੇ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਚੱਡੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪਾਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਖਿਚ ਕੇ ਚੱਡੇ ਪਾੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਸ਼ਕੰਜੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਫਿਰ ਦੋੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।

ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਸ ਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ. ਨੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਨਾਕਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰੁਕ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ. ਨੇ ਆਤਮ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਕੇ ਦੌੜ ਗਿਆ।

ਇਹ ਢੰਗ ਅਪਨਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਢੰਗ ਇਹ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ। ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਲਾਸ਼ ਨੇੜਿਓਂ 12 ਬੋਰ ਦਾ ਪਸਤੌਲ ਜਾਂ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰਾਂ ਵਾਲਾ ਇਕ ਥੈਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਲਾਸ਼ ਕਿਸੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਸੀ ਧੜੇਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਤੀਜਾ ਢੰਗ ਪੁਲਸ ਨੇ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਸਬੂਤ ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੁਰਦਾਘਾਟ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਵਾਸਤੇ ਲਿਆਈਆਂ 8 ਲਾਸ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਰਥਾਰੀ ਦੁਆਬ ਨਹਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਜਾਂ ਪੁੜਮੁੜੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਹਿਰ ਦੇ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਵਾਲੇ ਪੁਲ ਨੇੜਿਓਂ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚਰਚਾ ਹੈ।

—ਅਕਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਅਧਾਰਤ